

Blagoja Risteski - Platnar

LEPA ANGELINA

Lica

Lepa Angelina
Bolen Dojčin
Sveta Nedela
Žolta Evreina
Mitre Pomorjanče
Pavle Pletikosa
Ezaki
Jovan Angel
Irina
1 Starica
3 Starici
Roman Mistik
1 Zapovednik
2 Zapovednik
1 Stražar
2 Stražar
Libiecot
Vojnici i monasi

PRVA SCENA

Vnatrešnosti na crkvata <Sveta Nedela" vo Solun. Crkvata e raskošno ukrasena. Se e vo pozlata. Na predmetite: šandanite, polileite, ikonostasite, dlaborezite se nafatil debel sloj prašina i pajažina. Vladee, nekakva, žoltenikava polutemnina. So strašen tresok se otvora vlezna vrata. Od provevot se kreva oblak prašina. Vleguvaat Bolen Dojčin, Pavle Pletikosa, Mitre Pomorjanče i Žolta Evreina. Zastanuvaa na sredina, gledaa i molčaa.

BOLEN DOJČIN

(Izgleda impozantno: so dolga kosa i kožen kalpak na glavata. Na levoto bedro nosi sabja diplenica, na desnoto sjaen kinžal. Oblečen e vo pancirna košula.) Kako što kaža Eftimij, prorokot kutmičevići, negde dolu, pod belava mramora, skrito leži zname-

weto Perunovo. Kopjeto negovo, veda nedodržiima i štitot negov,
pred naezdi nepopustiv... Barajte.

ŽOLTA EVREINA

Dali treba Dojčine, dali mora?

BOLEN DOJČIN

Se glasi šepot pod bedumine solunski, tivka šepot, drobna pesok i naveva vo školkite ušni. Zar ne slušaš Žolta Evreina, moja kršna pobratima: od drugana strana, zad moreno mramoro, libiskata vojska ni se sprema. Mi ružaat so oružje sto kedrovi galii na tri kata, sto gemii od abonos so tri reda vesla, sto bronzeni korabi crnih edrah. Gi ružaat i čekaat pogodata da se zgodi, studen vetar da povee, za da trgnat kon navaka. Koga će dojdāt što će najdat: nas nekolku na kreposta braniteli.

ŽOLTA EVREINA

Ne sme dosta?

BOLEN DOJČIN

Za smrtta i premnogu, za nadežta taman tolku, za pobeda ni odbližu... Mnogu damna, pod Vizanta grada, falangata naša paramparče bi razbita od što toj što vodet dur od posle mislel. Vo bojna zaslepenost ne ja smeril svojata drebnost pred sedumte carigradski yidini, a ni dvete nikoj ne se najde da gi ôurni, pustinskata yverka da ja skorni i ubie. Od togaš silna vojska ne skrpivme, sal po nekoj dobar junak povremeno, bezvremeno prepoloven. Zatoa barajte, ako nešto može da na spasi od libiskata čudest toa će e na Gromovnikot oružjeto.

PAVLE PLETIKOSA

Koga Dojčin slovom bara da se bara, togáš mora da se bara.

MITRE POMORJANČE

Kade? Kako?

BOLEN DOJČIN

Eve vaka. (*Go vadi kinžalot, kleknuva i so negovata račka počnuva da potčuknuva po podot.*) Vslušnete se dal će ekne prazninata, ôučot v sluhot da vi zdrobi šuplinata. Kaj što polno odglasuva tamu ništo nema, kaj što prazno odzvonuva tamu će e baranoto.

MITRE POMORJANČE

Ako ne go najdeme poželnoto?

BOLEN DOJČIN

Nitu najstarite Solunčani ne pamtat koga na kaštelava, teškim čelikom, dveri i se okovani, so dvanaeset lokoti zaključeni. Vakov bleskot, toj što verom e opfaten, rado ne ostava. Se će stori za da mu se dade da se svie vo molitva pred zlatovo, od majstora nad majstora iskovano. Mora ovde nešto strašno da se krie, za Hristovite sledbenici nepovolno. A postrašno za nivnata zaslepe-

nost od znameneto Perunovo nema. Samo toa može potsmev Haronski da dvigne za verata nivna. *(Site se navednuvaat i počnuvaat da udiraat so drške od noževite po podot barajći.)*

MITRE POMORJANČE

Ti Dojčine bojovniku, bojna yvezdo nedostižna, ako go najdemo, ti oružjeto Perunovo će go nosiš?

BOLEN DOJČIN

Jas, duri poaren ne znaete.

MITRE POMORJANČE

Takov nema, nitu pak go bilo. S# što poznavam od belago Dunava do Solunski Livađe, ni do papok ne ti stiga. Eden Hektor, ti so nego dvajca... Samo šestam, molec, moli niz čerepov, da ne će e i za desnicata tvoja? Vit tolos apsidata što ja krepí, težinata pregolema. Oružjeto božestveno samo bog go nosí.

BOLEN DOJČIN

I smrtnik ako sopstvenikot mu odredi. Vrhovnikot naš Perun-perjanica među site gore, samo toj će znae dali možam i dopušti ako možam za trozabecot negov da se fatam i za štíot, svit sač odozgora što n# gree...

PAVLE PLETIKOSA

Poslušajte ovaa ploča izbrusena poinakov zvuk mi vraća.

BOLEN DOJČIN

(Stanuva i sluša.) Glas prečisten do vrvno spoznanie do nas praća. *(Kleknuva do Pavle Pletikosa i toj udira so račkata od nožot. Se sluša odek koj postepeno se pretvora öo angelska muzika.)* Što bi ova divno čudo niz kamenot, kremen zemen, neboto da propee. Nebeskite struni, preku svodot zategnati, odozdola da se napnat i ispuštat zvuk samo za sluhot božestven primeren.

ŽOLTA EVREINA

Odyvonov yvon što ne e, no muzika nepoznata, počna da me boli. Kako nekoj so prsti nežni, za galewe sozdadeni, niz utroba, do krv, site cipi da mi gi kine. Meko me dopira, a probiva najdlaboko. *(Se previtkuva od bolka.)*

MITRE POMORJANČE

Ne čukaj poveće Dojčine, vrla vero naša, milozvukot niz milost će ne zdrobi. *(I toj se previtkuva od bolka.)* O, bolko sakana, nožu sjaen, nebesko pero ostro koe mesto go kopnee, dokrajči me!

PAVLE PLETIKOSA

Ne čukaj poveće Dojčine, krilat kowaniku, bogov izbraniku, nema smrt popoželna od smrtta od slušawe. Ako angelskata pesna ne prestane na tažakite pisokot, gramadi što uriva će počne! *(I toj se previtkuva od bolka.)*

BOLEN DOJČIN

(Prestanuva da čuka. Muzikata popoleka zamruva.) Zošto mene, samo mene, boleština ne me stigna tuku blaga goreština po teloto do čeloto. Toj napev site pori mi gi otvori. Ni na sone, ni so žena sonuvana ne sum lebdel jas nad sebe. Melodijata što izbi od ovaa stena, me razdvoi na toj što sluša i drugiot nad čujnoto što treperi i gleda bela beskonečnost za minlivosta nevidyma... Pro-tolkuvaj Žolta Evreina, kniga nečitana.

ŽOLTA EVREINA

Ti i samiot znaeš Dojčine: Ona što nas ne gnevi tebe te zasmeva, tamu kade nie qubime ti preziraš, toa što nas ne boli tebe te raduva. Ti si onoj, izbran među site maži, na luđeto dolu da im kaže što sferite smerat. Tamu kade bogovite piruvaat ne si gostin, no i na trpezata čovečka ne sednuvaš. Bessmrtnosta ne ti e osobina, ama smrta, taa prepredena prequbnica, od tebe se kloni...

BOLEN DOJČIN

Ti pretera preku mera, ne sum fazla od što vie, moi bliski vo sekoj podvig, ste. Samo site setila mi se napregnati, pa čo primam značeweto što obično bega... Na rabota sega: Trgnete ja karpava, od moćniot lira, da vidime što pod sebe krie.

MITRE POMORJANČE

Da ne taka dvigneme grev nesluten , grev što će ne obeleži. Toj što kriel ne go pravel toa zarad šega, od nužda, nesomneno.

BOLEN DOJČIN

Ti se plašiš Mitre Pomorjanče. Prv pat gledqm deka može tebe, neustrašiv, kanxata na stravot da te sklešti.

MITRE POMORJANČE

Ne Dojčine toa što me stega strav ne se imenuva, onoj slom na svesta pred smrta slutena, tuku nešto drugo za zbor ili tolkuvawe nedofatno. Ovaa spila ovde, koga ti so račkata od nožot lesno ja potčukna, ne pev, no poraka ni prati, razbirliva, jasna i dovolno glasna za da ne štrekne: Ne barajte ponataka kako da reče...

BOLEN DOJČIN

Ili izbavata za vašeto pleme pod mene ja čuvam. Eftimij, prorokot kutmičevički, nikogaš ne zgrešil. Toj gi pretškaža na Reljo Šestokrilo bolesta, pomorot na stokata s# do tele, dalgata kako planina pred Soluna, sedumte gladni godini, trite iljadi jalovi nevesti koga sred visoko pladne groben mrak padna... Trgnete ja pločata, dolu e oružjeto Perunovo.

PAVLE PLETIKOSA

Koga Dojčin bara da se trgne, togaš mora da se trgne. (Trojcata se navednuvaat i so napor ja krevaat pločata. Ja ostavaat ponastrana od otvorot. Izvesno vreme ništo ne se slučuva. Potoa nagjo izbiva zaslepuvačka bela svetlina. Od otvorot, popoleka izleguva Sveta

Nedela. Dojčin stoji gledajči vo nea, drugite, vznemireni, se trgaat ponastrana.)

SVETA NEDELA

(Izgleda kako od son.) Vo trista godini, što e crkva zatvorena, trista junaci se probrani se probaa nejni viti dveri da otvorat. Nikoj ne uspea, nitu živ od potfatot se izbavi. Ti koj si što ti se dade sal so lesen udar na desnoto koleno okovite i štrangite, žapkite i ključevite da gi strošiš?

BOLEN DOJČIN

Jas sum Dojčin Solunčanin, dojden ovde da si zemam što e naše. Ti koja si, žena ili privid, snop svetlina, žolta magla, dolna laga od okoto izmamničko?

SVETA NEDELA

Ovde nema ništo vaše ako ne se smeta zabludata, so vekovi, prorocite na lesnovernosta što i ja nudat... Odete si!

BOLEN DOJČIN

Ne, pred da ja skončame zadačata primerna na zakanata od besot libiski, ne, pred toa ženo ili što i da si.

SVETA NEDELA

Toa što sveti dveri provalivte krupen grev e na mladosta plitkouma što će i se prosti. Toa što pločava ja izmestivte težok prestop e samo voljata gospodova što će go zaboravi. Ako ostanete i tragate po toa što go nema sami vo smrtina primka vleguvate.

BOLEN DOJČIN

Zar zakana, taa graška gibelna zarad koja vrli maži glavata ja gubat, ti pred nas izgovaraš?

SVETA NEDELA

Ne, Dojčine Solunčaninu, mojot zbor e molba i prepreka neproodna posakuvam da vi e. Da go zapre sledniot vaš čekor, od nepromisla iščekoren, oti će vi bide posleden.

BOLEN DOJČIN

Ne sum ovde dojden da besedam so praznina vo žena što se stroi, so senišna ubavina od noćen pad, do raspad na umot rodona... (Na drugite.) Prodolžete so potragata, ako e nužno iskornete, prevrtete, iskršete, pred sjajot od ova majstorstvo, što ne pleni, ne klonete. Če dojdat pak slikarite, rezbarite, kovačite, kujunxiite nevideni samo ako gi izbavime so na Perun kon nas naklonosta, i se će preuredat vo bleskot i pogolem od ovoj.

SVETA NEDELA

Čekaj... Jas sum Sveta Nedela, zaštitnička na hramov, i ti velam ovde ne će go najdeš toa što tvojata namera go pottiknuva. Takvo i nema, osven vo vašeto krivoverstvo. Odete si pred na trpelivosta

smerna da i dojde krajot, a pogromot, otnata sterna, do grob što će ve progonuva, da ja zameni.

MITRE POMORJANČE

Dojčine, na mudrosta sovetniku, da odime. Ovaa žena slutam, ova lice čisto, vistinata negibnata go ozaruva.

BOLEN DOJČIN

Ti Mitre, ti koj prv pat obrazot na stravot pred mene go vrtiš, možeš da zamineš... No i vie dvajca, zad molčeweto zasolnati, so nego von. Sam će go najdam oružjeto. Od Gromovnikot gromot, lač nasochen, će mi go pokaže mestoto kade e skrito... Von, rekov...
(Trojcata trgnuvaat da izlezat.)

ŽOLTA EVREINA

(Pred da izleze.) Znam se sam možeš, tuku ako, će čekame nadvor i janya će ne razjaduva, da ni pratiš znak za da ti se vratime ako nužda te prisili.

BOLEN DOJČIN

Odi Žolta Evreina, moja kršna pobratima što i da se zbidne na dobro će izleze. (Trojcata izleguvaat. Dojčin doada do otvorot od koj izleze Sveta Nedela i gleda vnatre.)

SVETA NEDELA

Zar vo moeto obituvalište toj sakrament go baraš? Tamu ni pomisla na znameneto od tvojot bog izmislin ne će najdeš...

BOLEN DOJČIN

Ovde, vo ovaa kripta studena, vo ovaa urna pozlatena, ti živeeš?

SVETA NEDELA

Ne, Solunčaninu, mojata opstojba život ne se narekuva.

BOLEN DOJČIN

Tuku kako?

SVETA NEDELA

Zborovite malubrojni, bog na čoveka što mu gi dade za da ja iskaže svojata beznačajnost pred negovata beskonečnost, ni odbлізу ne će ti ja opišat sušnost na moeto bitstvivawe. Zborot zemen nedostaten za pojavite nebesni... Tuku neka: Možebi večnost e poimot što go znaeš, koj će ti pomogne da go pojmiš ona vo koe sum. Ili samo mig od večnosta koj beskrajno trae, bez vremeto da go poznavava il umee da go meri.

BOLEN DOJČIN

Namerata tvoja mi e jasna: so slova matni, nedofatni, slova zavedlivi da ja sprečiš mojata. (Go vadi nožot i počnuva da potčuknuva po podot.)

SVETA NEDELA

No, prestani da čukaš, so kinžalot od sudbata si klukaš, od drobot nejzin i srceto. Strašna kletva nad tebe se gusti se cepat sred tvojot pat bezdni pusti, dimni grotla što će te goltnat. Bog veće e gneven Dojčine Solunčaninu i netrpeliv.

BOLEN DOJČIN

Toj bog, vo kogo ti veruvaš, mene ništo ne mi znači, nitu može da me spreči do štitot i kopjeto od mojot bog da stignam...

SVETA NEDELA

Ne huli Dojčine, nema moj, tvoj, bog e eden seprisuten.

BOLEN DOJČIN

Ti koja Sveta Nedela sebe se narekuvaš, može da e svetost, kako svetlost od tvojata ubos nesmerena i da ti stiga, ama razum opsudbata točna što ja nosi, ne... Bogot za kogo govoriš dali ima ime?

SVETA NEDELA

Zar može da se imenuva vidimoto i nevidimoto, sfatlivoto i nedofatlivoto, otsutnoto nad prisutnoto što lebdi i se zad toa do nedogled?

BOLEN DOJČIN

Nesakajći vo zanes naivna, ti divna ja kaža vistinata cela: Ako tvojot bog e se, togaš e i ništo. Ne postoji sopstvo koe nema granici i oblik, bez lik, makar kakov i da e, božestven, seprimeren, ništo ne može da dejstvuvava, da trae. Perun, vrhovnikot, jasni kačestva go krasat: na sonceto toj e bog, soncebog, gromo-sozdatel, gromokrotitel, gromovnik noćta trudna i denot, za radosta čovekova što go deli. I Dažbog nebesen, sin i golem kolku neboto. Svarog, brat Perunov, na ognot zemen sozdatel i gospodar. Veles pastirot dobrodušen stadata od pomor što ni gi pazi i našiot dom od pogrom go zaštituva. Stribog vo vodite pitki što obituvava. Rgel, Mokoš i Rod od kogo našiot porod e zgrižen i sudbinata so toa...

SVETA NEDELA

Bogovite za koi zboruvaš vo umot neprosvetlen na tvoeto plame se rodeni. Nemoćta duševna da se vtopite so vera vo bogot edinstven, vo semiroto cel, ete taa gi sozdala za da vi služat, a ne vie nim. O, neskromnost, želbo pusta, da se ima bog za pastir, krepitel i sluga, za da se skrie svojata ništožnost i dolnost, kalta lepliva od koja ste sozdadeni i na smrtta predadeni.

BOLEN DOJČIN

Ti ženo, so koja spor bespredmeten jas vodam, znaj bogovite naši nam ni se poaobni po obličje i setila, samo ne po prodor umstven, ne po sila. Za mala žrtva: petel, jagne ili tele, reč probrana, cvet posveten: perunika za Perun, bez traga od premisla, će se vturnat za da izbavat, pripomognat i spasat, pred zloto da se glasat i da go sprečat. A tvojot bog, taa praznina vo svesta

skrušena, toj luđeto gi mrazi. Velat sam od kal gi sozdal i gi ostavil dolu, vo istata tvar, da se valkaat, dodeka toj likuva, gore, nad tagata od svoeto delo...

SVETA NEDELA

So sekoj zbor il pomisla, so sekoj udar na nožot, se poblisku si do kletvata što će moram, jas žalna, da ja izgovoram. Zatoa zamolči ti mažu pred kogo ženite se ronat, ednaš, ja te vidar sa vek će te sonat, zamolči i odi vo svetot vo kogo ni čovek ni yverka ne ti se ramni, svet kako po tvojata merka i za tvoe uživawe. Oružjeto senišno ne ti treba, ušte dolgo Libijcite ne će pristanat na bregot na kogo ti stoiš, a i trista korabi da izbroiš, koga će dojdat, za tvojata gordost i sila malku će se... Odi ti velam, jas možebi ne sum žena, no ne sum ni stena ladna i bez taen trepet ženski...

BOLEN DOJČIN

O svetice, svetlost prozračena, dobro li te razbrav ili nadežta, taa bolka mračna, pamet mi pomati?

SVETA NEDELA

Ne prašuvaj, odi.

BOLEN DOJČIN

Odgovori za da odam, no kon tebe.

SVETA NEDELA

Niz moeto grlo, kaval gospodov, nečestiviot se probi i možnost licemerot dobi da go kaže toa što go u.

BOLEN DOJČIN

Da laže ubavinata ne umee, vistinata po priroda dadena e nejziniot pristan. Ne zborovite tuku tvoeto lice, povesmo bleskot, kako pred sonceto v zori oblakot crven za denot vetrovot, go oddava značeweto. (Odi na kaj nea.) Ženo zelena, ženo nedoprena, a qubena vo mečtata od site maži, koj će mi kaže dali jas sum toj izbran da te gušne, za da slušne što večnosta govori?

SVETA NEDELA

Dojčine Solunčaninu ako na moevo ramo ili bedro, tvojata raka od milost se spušti, će se otvorat štedro besovite. Vremeto od beskraj vo mig će se zgusne za da te zdrobi tebe.

BOLEN DOJČIN

Bolko nedodržima, smrtta krotka neka ide, ne me plaši što so mene će bide, samo janya me potresuva, da ne kako koga žrtva se prinesuva, se vozneseš gore, među vestalkite i zasekogaš te snema. Od mojt dopir, kamče frleno vo vir, odrazot tvoj da se rasprsne, da prvne i isčezne vo nedogled... No muskulive, sevo moe telo, lak napnat se kon tvojata lomnost, ne omamnost, nežnost neslutena da te obgrlam me goni. Na gradive vžâštene tvoeto lice neka kloni za da ostavi traga vo sinata vodena kreda.

SVETA NEDELA

Ne Dojčine, ne priodaj veče, jas ne možam da begam, tvojot pogled me zakova za tloto, zloto milost što se vika će grgne i mene ö grev neprostim, a tebe vo prokletstvo će te trgne i udavi... Ne priodaj ti suštstvo od glina yvezdena sozdadeno, nam ne ni e dadeno, vo spoj sovršen da bideme ti maž jas žena... O, svetlost bestelesna, mesečeva odoro tesna, dosega dar božji, sega i od sega kazna grozna pod koja, do kade pomneweto stiga, će se mačam.

BOLEN DOJČIN

(*I prioda i ja gušnuva.*) Nema kazna postrašna od toa da te lišat na qubovta, nar skinat od drvoto na semirot, da i se dadeš... Ne trgaj se, ne begaj mi taka, seto moe tkivo da te pojmi saka... I usnite, od blaženstvoto dnoto, podaj mi gi. (*Ja baknuva.*)

SVETA NEDELA

(*Se pripiva do nego.*) Gotovo e Dojčine, ti go ispi otrovot. Tamu kade trebaše da bide nektarot na slasta, do strasta telesna što vodi, tamu zmiska plunka najde. (*Dojčin pađa previvajći se od bolka.*)

VTORA SCENA

Otvoren prostor so pat na sredina. Pod dva visoki činari mermerna češma so tri šepurki. Na češmata e vžleben golem blagorodnički grb. Vleguvaat Pavle Pletikosa, Mitre Pomorjanče i Žolta Evreina. Na ramena go nosat Bolen Dojčin. Okolu češmata starci i starici. Nemo gi gledaat dojdente.

ŽOLTA EVREINA

Da go spuštite ovde, pod senkava gusta, da se primiri, da tivne. (*Go spuštaat.*) Skoravenata usta so voda natopete mu ja i dajte mu da pivne od tatkovata češma. (*Postavuvaat taka.*)

1-VA STARICA

Što nosite majke na ramena, na ramena mominska pernica, što mi dolu majke položivte pod činara kumir drvo, na vetera karšilakot? Na lov bevte, lov teravte, elen samjak ulovivte, lovinata ja zedovte? Na boj bevte, bojuvavte ne papsavte, boj smognavte,

nadboivte, glavatatot go plenivte? Il ste majke šegobijci što mi bijat šega-detska igra za rašena, što go krevaat pobednikot, pobednikot na ramena? Kaži majke, izgovori, zalud majka da ne taži, srce glamna da izgori, koj e toa?

ŽOLTA EVREINA

Dojčin Solunčanin, na Soluna branitelot...

3-STARICI

Lele što ne jandan kopno mi raspuka, mnamo more da isšmuka, se što živo da podavi, da poklopi, ta nad svetot da se sklopi, da ne čue što slušnavme nie trite zlopatici, prazni vrčvi, lele kukavici.

1-VA STARICA

Zamolčete crni vrani, crni grla-gnojni rani zatvorete. Za ofkawe, lelekawe, strašen pisok, smrten stisok od smrtta posednička, vreme ima... (Na Mitre Pomorjanče.) Kaži majke ti mi kaži, evreinov žolto oko izmamničko, žolto lice predavničko, što predade sin gospodov, deka laži!... Zošto ti e rusa glava navednata, vilicata otežnata, čekankata ti se tresi, a snagata pritresuva? Zošto plačeš majke, solzi jadri srča polna, zošto bolna ti e naómevkata što ja nemaš?...

MITRE POMORJANČE

Po Dojčina naša verna pobratima, na životot učitelot, na blesokot vestitelot. Po êunakov ovde legnat, strašnom kletvom što e žegnat i pònižan.

3-STARICI

Oj, tago i porago, oj. Siva pepel svodot rosi, taksanata korni kosi, nevestata pod lažička yvere nosi, a sestrata čeiz sprema, sred rabota isčeznuva, sneg proleten, da ja nema, ne dočeka do pred vrata bolna brata. Oj, tago i porago, oj. Ne e Dojčin što e Dojčin, tuk e Dojčin rana živa...

1-VA STARICA

Usti pusti so glib smrdliv napolnete da ne puštat glasovite, da ne slušnam zborovite, zborovite bojni streli. Za Dojčina toj što veli da e Dojčin ovoj ovde vreme mu e so životta da se prosti, strvinari da nagosti i isčezne... (Na Pavle Pletikosa.) Oj, ti Pavle, Pletikosa Pavle, ti si majke od česnago roda, tatko ti e nalbatina Stojan, što mi kove potkovici na kowite od junaci, potkovici so zlatni klinci, a za toa ne neplaća, ti majka nema da ja mamiš, nit da mamiš, nit pravinata izvrtuvaš. Majka saka da te čue kako vikaš: Ovoj dolu sprugnativ, toj e majko gnasna ajdutina, aramija anjarlija, što mi krade dete od doilka, od doilka od skutina. Nego majke nie go ranivme, bojnim kopjem pronižavme niz dòobovi beli... A što molčiš, zošto kosa raspletuvaš, kosa dalga morska, što si lice nagrduvaš, lice pena morska, so noktite po obrazi krvavi rani razvrtuvaš?...

PAVLE PLETIKOSA

Da mi edna noga do kolena, a drugata do cipite, dve te race do ramena, što odea što nosea, bolna dika Bolena Dojčina... (1-va Starica pisnuva i istrčuva nadvor. Po pauza popoleka vleguva slepiot starec Ezakij.)

EZAKIJ

Oči nemam za gledawe, oči damna istečeni, na mestoto prazni jami, dva izvora blatna voda, da ne vidam što ne treba: Preku sonce crna skrama, crno sonce, pod neboto grobna štama, grob nebesen, a u groba dim devojka, Dimna Juda... Što mi rano mlada podranila da izmeti šim-šir dvorje, da nabere rosno cveće: ran bosilok, Bela Rada, da go turi u pazuvi, u pazuvi mirizlivi, da dočeka dober junak Dojčin Solunčanin, dobra sreća i izgora. Što mi v časum mlada poglednala na istoka, na istoka znak gospodov: krst vo plamen, sonce kamen izladeno. Vednaš Juda se doseti, mi doumi protolkuva da e smrtta pohotliva pogodila Dojčin ludo... Dojčin mrtov, a za nea kolaj biva... Mi izvadi drebno nože damaskiče, mi prereža belo grlo, od grloto galabica proletala, da go stasa Dojčin što pobrgo, da ne Dojčin i izbuga, i izbega tam zad srtot.

BOLEN DOJČIN

(Kako da se budi od son.Ofkajći se potkreva na lakti.) Ubijte go!

EZAKIJ

Zapovedta što ja slušnav, ako sluhot starčeva horoba, ne me laže, Dojčin ja izdade?

PAVLE PLETIKOSA

Toj.

EZAKIJ

Ubijte me togaš, mojta radost, na mladosta doblest, što e Dojčin živ, samo smrtta može da ja skroti... Ne čekajte, ubijte me vednaš! Slepiloto moe zalud gospod mi go daril. So okoto vo dušata jas ne vidov s# što morav, s# što može slepec da obvidi i spoznae bez gledawe. Da e Dimna Juda, dim sred veter, bez potreba grlo prerežala, od grloto krotko pile proletala, da doleta do Dojčina, da zapee smrtna pesna, za živite ne čuena i so nea da se vtopi vo smrtta Dojčinova... Ubijte me sega!

ŽOLTA EVREINA

(Pavle Pletikosa go vadi nožot i odi da go ubie.) Čekaj Pavle, nožot težok vo kanija nazad. Sečiloto devet pati nežeženo i ušte tolku naostreno ne e kail da zakoli slepa starica. Krv da pušti od onega čija krv e so godini, niz neoli, zasirena, zagrudena...

BOLEN DOJČIN

Seči Pavle! Ne slušaj go! Na četiri zabrazdi ja spodobata grda. Vesta strašna deka e mojta quba, Dimna Juda, mrtva, nositelot veće go ubila.

ŽOLTA EVREINA

I zatoa sram e golem za Pavleta Pletikosa, za nas site, da go brcne vrvot od kinža lot bleskav, vo mrtvo meso, vo utroba što ne proba da se brani.

EZAKIJ

Ne e nožot toj što seče, ni rakata od Pavleta ne e raka što go stega. Dopušti mi sega, jas nemoćen, so niv da se poslužam, za previdot što go storiv da si presudam i presudata da ja izvršam.

ŽOLTA EVREINA

Odi Ezakij, ti starecu skrušen, tvojot most e srušen i kus ti e patot do padot vo Tartar, rekata vo koja samo smrtta e živa, niz koja nazad ne se pliva. Odi Ezakij i ne baraj pomoš od nož za ona što veće go imaš.

EZAKIJ

Dojčin e bolen, no gnevot negov bolest ne go oslabuva, kako sjajna molwa beskrajot što go porabuva, taka kaj tebe evreinu će te stegne za da te digne do nepostoewe. Ti velam: pričuvaj se od taa čista sila na koja telo ne i treba.

BOLEN DOJČIN

(Na Pavle koj se koleba dali da go ubie Ezakij.) Pavle, pazitelu na moite zapovedi, toj suv i zbrčkan list ostavi go neka se dovedi sam do smrtta od kopnež po nea... Mene sega nosete me pri sestra mi Angelina, vo mojte dvorje, taa da me dvori i lekuva, ako lek se najde za bolesta na snagata, lek će nema za dagata, mračno petno vrz dušata skoraveno. *(Trojcata go krevaat i popoleka go iznesuvaat.)*

3- STARICI

(Dodeka go iznesuvaat Dojčin.) Oj, tago i porago, oj. Časov strašen se će smeni, nie ženi doodeni, dorodeni, nie znaeme: od deneska, denov proklet, ne e svetot svet što beše, ni luđeto ne se isti: Pobratimot brat će mrazi, a tatkoto sina gazi. Crvot ligav će proleta, sokle divo po dno lazi. Na sred leto sneg će pađa, ništo nema da botee, da se rađa: Po poletu pepelnica, a pčenica nitu zrno, na porodot srce crno na začuka barem ednaš. Glad će stasa, čuma grozna, od pomorot sluginkata će navasa. Yveriwata će se skrotat, nitu mrtvi, nitu živi, dobitokot po pondili, po ugari će podivi. Taka će e niz godini dolgi, duri solzi ne ni skipnat, a grlata od ofkawe ni zaripnat. Duri Dojčin bolen vo postela ledna, so udovi goli ne obgrli sestra čedna, sestra Lepa Angelina.

TRETA SCENA

Vo prestolnata odaja na Solunskoto kralstvo. Po pauza vleguvaat Jovaan Angel-kralot Solunski, Irina kralicata i velikiot logodet Simeon Lakapin.

IRINA

Ne moj kralu, Angelina, ne taa žena.

JOVAN ANGEL

Prestanete veće ednaš kralice! Na vašeto lice mrska mu e omrazata koja go zasenuva togaš koga na Angelina imeto i se spomenuva. Na vašeto dostoinstvo ne mu priličat niski pobudi, dolni zabludi za rod dolen soodvetni.

IRINA

Znam, vie mislite deka od mene majčinskata qubomora govori. Ona čuvstvo što ja spori sekoja pomisla našiot sin od nejak, niz nežnost, do ideal za maž brusen, na druga žena da i go otstapime. No ne e taka, barem ne vo povodov. Nam, moj vasilevsu, lepata sestra Dojčinova, iako samo na dva pati vo razmin smerena, poveće od sekoja ni se čini primerna za edinecot. Vo stavata ne e jadra tuku skladna, sepak tie tesni bedra zdrav porod će zanesat. Od liceto čednost, taa vrednost se poretka, i sjae. Moeto srce znae deka poprikladna teško da će ima.

JOVAN ANGEL

Togaš na što da mu zablagodarime za vašiot otpor? Za ovoj bescelen spor so denovi so nas što go vodite. Kapric li e, taa ženska drea, ili potsmev, skrita smea pred voljata naša?

IRINA

Ladna prosuda veličestvo. Kako koga znalec na kamenot običen, pred kamenot bescenet prednost mu dava, oti krepost gradi, a ne ruža kralaska kruna, taka i nie mislime deka Angelina ne e taa što sega ni treba.

JOVAN ANGEL

Podnesete dokazi.

IRINA

Gi ima i poveće od nužno samo, strepam za vas premalku će bidat, oti od nas idat, od žena, bitie neprodlabočeno, po rabot na složenata primisla nasočeno, vie ne će gi prifatite. Zatoa ve molam vas velik logodetu da gi izložite.

SIMEON LAKAPIN

Jas, no zošto jas?!

IRINA

Ta vie ste maž, a so toa znatna prednost, bez zasluga lična veće ste si pribavile, ništo posebno ne ste napravile za vašiot zbor isključitelno da teži, pogledot da smrznuva, zdivot da vi žeži, no toa e taka. Zatoa napred, pred kralot.

SIMEON LAKAPIN

Vaše veličestvo jas ne znam što treba da kažam.

IRINA

Ne znaete!

SIMEON LAKAPIN

Nitu od daleku.

IRINA

Se do porfirot na istok, se do zori ti ništo ne ni ospori, koga pred tri dni, kralškata volja nie pred tebe ja kritikuvavme, koga zboruvavme za ugrozite na kralstvoto što će mu gi donese. Ne samo što ne slušaše nas tuku i svoite razlozi, vo prikrepa na našata opsudba mošne razložno gi izloži, duri i so voznes toržestven i griža vidлива.

JOVAN ANGEL

Zar taka lesno velik logodetu si dopuštaš pomisla i delo našata zamisla za svet spoj pomeđu princot i Angelina, so drugogo, makar kralicata bilo toa, na precenka da ja izložuvaš, i sebe da se naložuvaš kako pomudar od kralot.

SIMEON LAKAPIN

Vaša svetlost, vasilevsu, no ne e taka, nejzinoto veličestvo ne me dorazbralo.

IRINA

Priprosta ti se činam Simeone Lakapin, neoti edna od tvoite dami koja ne se srami na tvojata ludost da i se voshituva, dodeka so tebe, vo smrdлива ložnica, igrajći vojna ne se zasituva... Ušte togaš znaev deka ne od sovest ili qubenost, toj gest, da se soglasiš so mene proizleguva tuku zarad spletko, namera tajna, od tvoja smetka...

JOVAN ANGEL

Irina so Simeona podocna, sega dokazite.

IRINA

Sklavinka e taa, neli?

JOVAN ANGEL

Da.

IRINA

So toa Varvarka, na narod div ćerka, od rod koj samo za paleži, pogromi i koleži znae... Ne umee da čita, da sviri na lira, ili kitar. Ne go poznavo latinskiot, so grčkiot se služi teško. Manirite dvorski i se tuđi, ne obedi probrani, ami sešto v usta trupa... Dobro kako slušam, ne e glupa, nitu gruba. So retka darba za sklad među boite, svojata ruba, velat ja vezi. Tri godini go

parala na tatka si grbot, sovršena harmonija barala pomeđu pette kalinki i dve te kopja. I ja našla, kako Fidij što go najde promerot za perduvot prv od na Atina Partenos buvot... Sepak toa ne e ništo nasproti nejzinata bezbožnost. Kako i brat i Dojčin koj za sin od nekoj si Perun se smeta, taka i taa vo zanes sveta na sklavinskite bogovi im se moli dodeka vojnicite, goli, krv žrtvena od venite si puštaat...

JOVAN ANGEL

Kralice, nie seto toa go znaeme.

IRINA

So ovoj brak, moj kralu, vie celite da ja zacvrstite lojalnosta na strategot Dojčin kon vas?

JOVAN ANGEL

Tokmu toa.

IRINA

Ne odrekuvam: celta vi e vozvišena i od madrost taa ne e lišena. Tuku me izvestuvaat moite doušnici, na sosedi sklavini, duri i na naši, svoite posedi Dojčin počnal da im gi dari. Da go krčmi među bednite, ludite, sakatite i bolnite na tatka si bogatstvoto. Vo bratstvoto sklavinsko damna prv e. Do mitsko veličie go potkrevaat i se nadevaat deka samo toj može da gi spasi od vazalskata položba. Ama i našiov narod za čudotvorec go ima, od onoj mig koga minatata zima, so četa malubrojna uspea persiskata vojska bezbrojna pod gradov da ja odbie...

JOVAN ANGEL

I toa go znaeme kralice.

IRINA

Toj strateg platen e na edinstvenite naši odredi. Vojnicite, što i da naredi, bez pogovor go slušaat.

JOVAN ANGEL

Ne odrekuvam.

IRINA

Ako našiot sin Angelina Lepa ja zeme za žena togaš Dojčin kon svojata vojnička sila i silata na vlasta će si ja pridodade. Koga će reši da te urne, smrten udar da ti zadade, će nema što da go spreči. Slaven kako Heraklo pod Nemejskata koža, ne da bojuva, da reči samo nie site bez nosevi će ostaneme. Če nema breg, vo mir do smrtta, kade što će možeme da pristaneme.

JOVAN ANGEL

Sî što govorite Irina naša e bessonica, mora nočna, umstvena temnica... Zatoa odlukata padna: kolku i da se čini nedolična duri i gadna, nie Angelina pomalku za princova žena otkolku za založnica ja zemame. Toj nea ja saka i poveće od brat što saka sestra:

edinstvena od rodot mu ostana. Koga će e kaj nas da go povti prestolov teško da će se drzne, od pomislata deka so nejziniot život vladeeme, se vo nego će se stišuva, će mrzne...

IRINA

Planot vi e, nesomneno, dobar, no slušnete go mojot: Jovan tretí Vatac, carot Nikejski, vo nalet sličén na Eoloviot, koga e besen, do Rodos stigna. Patem gi pokori Lezbos, Hios i Ikarija. Negovoto carstvo od Nikomedeja i Nikeja do Antiohija se protega. Pred Carigrad toj e sega, portite mu gi lomi i će gi slomi kako što se glasi. Ete takov sojuznik ni treba za da ne spasi od Libijcite, Persijcite, Arabjanite, od site vonverni rila na Solun svojata sila što ja probaat... Toj ima ćerka Teodora...

JOVAN ANGEL

Kralice, taa e kuca i trevlivi, a pak, grda e kako harpija. Sin mi, moeto meso, so nea da spie, ne!

IRINA

I stara e Teodora, bolnikava i kašla. Maž nejze ne i treba koga do sega ne našla, pa zatoa teško da će da saka i so princot naš da deli zglavje. So takvo zdravje mošne brzo će se seli od svetov vidliv, so naša pomoš, koga će ni treba...

JOVAN ANGEL

Ne i ne! Carot Vatac predaleku e od nas: preku eden tesnec silno branet, preku edno more i sekogaš vreme će mu treba, na naš znak, da stigne ovde vo pripomoš. Vašiot plan e loš i od druga strana: von kreposta, bez pogovor, golema e opasnosta, tuku vnatre, kralice, vo gradov, zad yidot moćen vo zagovor noćen, zilotite i ikonamahite kon našite glavi se stremat. Ako vlata ja zemat crnite monasi ništo nema da go spasi Solunskiot blesok. Što misliš za ova ti Simeone Lakapin?

SIMEON LAKAPIN

Jas!?!... Jas mislam kralot ne greši. Samo Dojčin može da ja reši zilotskata zagatka. I taka toj ne gi naviduva revnosnite, no i site drugi vo Hristos što se kolnat.

STRAŽAR

(Vleguva zabrzano.) Vaše veličestvo, nadvor čeka libiski pratenik.

JOVAN ANGEL

Što?!

STRAŽAR

Libiski pratenik, nosi poraka do vas vasilevsu.

JOVAN ANGEL

Libiski čakal ovde...

IRINA

Neka vlezte da go čue kralot. (1- Stražar izleguva i po kratko vreme se vraća so libiecot i so 2-Stražar)

LIBIECOT

Vo dopir so bogovite našiot semožen car, do vas kralu, srdečni pozdravi prača i ve moli da ja soslušate negovata volja koja niz mene će govori.

JOVAN ANGEL

Slušam Libiecu.

LIBIECOT

Dali znaete si kralu za našata voena sila: za korabjeto pocvrsto od bedem, flotata nepobedena što bila, za našite bojovnici od koi eden so deset tuđi vojnici ne se zamenuva? Dali znaete se kralu za našite voeni mašini, grčkriot ogan, borbeni veštini i lukavstva pred koi se tresat site istočni carstva?

JOVAN ANGEL

Znam.

LIBIECOT

Togaš zapovedta carska, od semočniot što ja nosam, razbirliva lesno će vi bide, a sprovedлива ušte polesno.

JOVAN ANGEL

Da čujam.

LIBIECOT

Našiot car, po mudrost pred Solomon judeecot reši Solun, ovoj krupen biser na bregot od Egej što se beli, da ne go napada. Negovata svetlost znae, kako Leonidas što znaeše za Atina, ta Kserks ne pomina niz Termopilite do preku mrtvoto mu telo, deka mora da se čuva gradot, na race vešti delo, na srca upateni vo skladot nekoi umetnost što go narekuvaat...

JOVAN ANGEL

I dobro rešil vašiot vladetel. (*Go vadi prstenot od svojot prst.*) Kako blagodarnost za takvata dobrodetel nosete mu go ovoj kralski prsten po ubavina edinstven...

LIBIECOT

(*Ne go zema prstenot.*) No čekajte kralu, naredbata slušnete ja: Ušte reši carot da ve vkluč i vas vo spas na sopstvenata prestolnina. Zatoa će morate na negovata večnost 3.000 talenti zlato na tri pati godišno da mu daruvate i ušte seta vojska, na čelo so strategot Dojčin, da mu ja otstapuvate koga će bara. Negovata milost, carot Libiski, svojata dobra volja da go sočuva Solun ja dava kako vlog, a vie samo metal ništožen i vojska sklavinska vo prilog, samo toa malku...

JOVAN ANGEL

So mene li bieš šega Libiecu?

LIBIECOT

Ne kralu, ova ne e šega tuku stvarnost kruta...

JOVAN ANGEL

(Na stražarite.) Ubijte go! (Stražarite trgnuvaat da go ubijat.)

IRINA

Čekajte! (Stražarite zastanuvaat.) O, vasilevsu, mažu naš, besot neka ne ve sovetuva. Ta znaete nikogaš i ništo dobro toj ne vetuva, samo odluka navrapita i grešna po pravilo...

ROMAN MISTIK

(Vleguva.) Ubijte go nevernikot koga kralot taka zapoveda.

IRINA

Pak si tuka crno raso, štom nekoj treba da umre ti go nosiš na smrtta glasot.

LIBIECOT

Jas voin sum i od časot, koga so strela tenka, vo tuđ život merev, smrtta mi e senka vo čekor što me sledi. O, kralice, ti umna ženo, ne za mene mrtov vo idninata, na svojata griža toplinata kon kralstvoto upatete ja. Toj što sega će me ubie ili praznoglav e ili mračna tajna krie pred svoite bližni, pred svoeto pleme, pred gradov i kralstvovo...

ROMAN MISTIK

Ubijte go!

LIBIECOT

Po poteklo i čin sum nizok, no do carot moj sum blizok oti predavstvoto vednaš go prepoznavam. Od zbor samo, temna brčka na liceto, doznavam za izmamata. Ta i ovde go gledam ona što kralskata glupost ne go sluti...

JOVAN ANGEL

(Zema kopje od eden od stražarite i go pogoduva Libiecot. Toj pađa mrtov.) Za takva drskost smrtta neka ti bide nagrada.

IRINA

A pak nam kazna Jovane Angel, strašna kazna koja će ne stasa pred tvojot um da sfati deka ovoj dolu, neoti stoglav yver, veće kasa do istrebuvawe... Jas otidov da go zemam princot za na begstvo da mu se priklonime, kaj tatko mi Odrin, ako e rad da sa sklonime...

JOVAN ANGEL

Bez panika Irina, bez toj loš sovetnik, taa ženska navika da se bega pred pretpostavka. Ta sami rekovte: Dojčin pravi čuda. Dodeka e toj na čelo, sekoja namera da se osvoi Solun, se čini luda...

ROMAN MISTIK

Dojčin e bolen, toa vesel dojdov da vi kažam.

JOVAN ANGEL

Bolen, od što bolen?!

ROMAN MISTIK

Od nemoč čie poteklo samo bog go znae, a ishod đavolot...

JOVAN ANGEL

Romane Mistik sakam točna da ja čujam vesta. Dosta mi se veće spoznai matni, seništa niz svesta.

ROMAN MISTIK

Dojčin, zilotskata potkrepa, zarad sueta slepa, vlegol denes vo "Sveta Nedela", hramot zabranet. Skrnavel, rušel, a izlegol ranet, vo bolka se gušel bez rana vidлива.

JOVAN ANGEL

Koj go ranil kaži?

ROMAN MISTIK

Božjiot prekor, zakanata za toj, što će pomisli makar, da napravi čekor zad dverite na taa crkva. Ete toa vasilevsu, Dojčina go smogna i vo prokletstvo go progna, vo toj morničav predel vo koj lesno se vleguva, a samo mrtov izleguva, ako smrtta, dar dragocen, dopuštena bide ili po zasluga ide steknata preku na sestra postelata.

JOVAN ANGEL

Što glagoliš egzarhu Solunski?

ROMAN MISTIK

Vistinata veličestvo.

JOVAN ANGEL

So sestra si da spie?!

ROMAN MISTIK

Za da umre će mora taka, no pred toa niz adska maka, gnoj i gnilež, vo godini dolgi, svojot grev će go iskupuva.

IRINA

Te ostavam kralu so ovoj trup dolu, so Simeona Lakapin, na koleblivosta sluga i ovaa spodoba, a pomračna ni druga, kako zlodoba pred koja kralstvoto ti rida. (Izleguva.)

JOVAN ANGEL

(Trgnuva po nea.) Irina, kralice, ženo qubena, no čekaj samo si vozbudena... (Izleguva.)

ROMAN MISTIK

(Po pauza, na stražarite.) Iznese te go trupot. (Stražarite go iznesuvaat.) Simeone, moe drago čedo, niz bdeewe dolgo, od božjiot šepot, ova čelo sedo, uzna deka mora da se trgne kralot. Taa ličnost smešna, što poskoro, treba da ja snema od tronot na Solunskovo kralstvo.

SIMEON LAKAPIN

Ta znaete vaša svetlost deka i jas istoto go mislam, no kako ne umeam da smislam.

ROMAN MISTIK

So našite prijateli od zapad: Rim i Svetata stolica, duždot venecijanski, koj dolgo, na Solun gotvi napad... Tuku da odime vo moite dveri, tamu, so božja pomoš, vo mir će dojdeme do toa što treba da se stori... (Izleguvaat.)

ČETVRTA SCENA

Vo kućata na Bolen Dojčin. Ogromna prazna odaja so železen krevet na sredina na koj leži Bolen Dojčin.

BOLEN DOJČIN

(Se budi od dlabok son. Vika.) Angelino, sestro zlata.

LEPA ANGELINA

(Vleguva.) Kaži brate.

BOLEN DOJČIN

Tuka li se?

LEPA ANGELINA

Ta nedela vreme, pred dverine, tri gromadi prostum ispraveni, tri stroma višni skoraveni. Molkot groben im e pusijata, od tagata kanijata zasolništje. Ni da ofnat, moja rano, glas da puštat, da lelekaat, ponapati sal će kleknat pred Peruna vo molitva. Se što grižna im prinesov, negibnato, nazad go odnesov. Samo Mitre brate, Pomorjanče Mitre, do vojskata na tri pati ti otide da ja smiri, ako mu se zdade. Vojska ti e podivela, bes ja sobral, koga čula za bolesta tvoja i trgnala da go bara vinovnikot. Ne gledala kaj palela, kogo moja rano go kolela, što urivala ne mislela...

BOLEN DOJČIN

Zar sedmica cela ne sum buden?!

LEPA ANGELINA

Tokmu tolku vo krevetov studen v son mi toniš. Što e toa, moja rano, što go soniš ta pisnuvaš, krik od dnoto, od grloto i vozduhot go sleduvaš. Siwak srce od sestra si nakituvaš.

BOLEN DOJČIN

Ne znam zlata sestro, il da uznam se kolebam, od spoznajata strašna, neslutena na son, vo nov son begam kako vo zasoln koj će me spasi. No i tamu Angelino da dofatam što sonuvam zakanata ista

se gusti. Sedum dena, noć predolga, niz soništa pusti plovam, da dosegnam mir vo sonot, mirno sone da ulovam.

LEPA ANGELINA

Za drugega sonot sveta bilka lekovita, a za tebe moja rano, moe brate nezaspano sonot jave i pomatno od javeto samo... Kaži Dojčin, sega kaži sestra rado se će stori: će otvori bezdni zemni, nebeskata žapka će ja kreni, do dlabini temni će dostasa. Če povjasa kade nužno:sonce južno da ja sprži, severnoto pak zamrzni. Ništo nema da ja spreči da izleči bolna brata, lek da najde ako takov ima.

BOLEN DOJČIN

Nemoj sestro, za lekot ne zboruvaj: lek e lelek, vidar smrta, vidaweto, a postrašno ne videno.

LEPA ANGELINA

Sestra ima, si što ima, edna duša. Ona i e peperuže belo, će go pušti sestra da poleta, da doleta na tvoeto čelo za bolesta da ja vpie, ta pod nea sestra da se svie. Bratot oren od postela da stani, negovite rani, nejzina povela.

BOLEN DOJČIN

Angelino, bratot znae deka može so qubovta sestrina, taa sina svetlina do beskrajot što se širi, bogovite da gi smiri, rani luti da povie, da pokrie svod nebesen. Za moćta od milosta tvoja, bratot svesen... Tuk ti velam sestre, Angelino Lepa, ne poftuvaj da me lečiš, iqač strašen ne spomenuvaj. Ponapati samo podaj mi goltka vino niz godini sozreano, jadra smokva šećeroa, putir voda od tatkovata ni češma. A koga vidiš zlata deka tonam v goreštica, sekavica kaj me žega, ti zapej mi setna pesna, tihim glasom najdaleku što probiva i prefra do tri gori, do tri reki, ta stasuva vo trlata, na trpeza, od ovčari. Da mi ovci od slušawa ne bleele, da mi pcite sestre ne laele, a ovčari blagotata ne jadele. Vrli maži prosolzile što e Dojčin Solunčanin, Bolen Dojčin... Vikni mi gi drugarite. (Angelina izleguva. Po izvesno vreme vleguvaat Žolta Evreina, Mitre Pomorjanče i Pavle Pletikosa.) Što e Mitre so vojskata?

MITRE POMORJANČE

Vojska zbesna glavešino, kaj što odi pepel čini, mesa kini, rasparuva, oti vojska ne veruva deka tvojata bolest od prokletstvo ide.

BOLEN DOJČIN

Ti što stori?

MITRE POMORJANČE

Sega, mislam, se primiri... Pojasnuvav, ubeduvav, molev besot da go stiši. Ako taka prodolžeše od Soluna ni kamen, a ne drugo, ne će ostaneše.

BOLEN DOJČIN

Za pofalba zdušna ti e storenoto.

ŽOLTA EVREINA

Carot Libiski, strategu, preku salaora pratil doklad do Jovana Angel. Pari baral: 3000 talenti na tri pati, a i seta naša vojska, zgora, koga će mu pritrebala. Kralot solunski, lesnoumen vetrogon, pratenikot libiski vo prestolnata odaja, vednaš tuka, go ubil. Ne pregovaral, ne bil kail da se cenka, a sega ene go kaj stenka otkako dočul za tvojata bolešt.

BOLEN DOJČIN

Znači Libijcitate brzo će napadnat. Če opsednat vo opsada pod Soluna.

ŽOLTA EVREINA

Ne taka brzo, prvenecu. Vetrot im e nepovolen, korabjeto nepodvižni. Če čekaat do na prolet da zajaknat ušte troa, vistinskata dalga da se kreni, vetrot da se meni za da trgnat.

BOLEN DOJČIN

Togaš ima vreme nešto da se stori.

ŽOLTA EVREINA

No i ovde Dojčine, vo gradov, krupen zagovor se sprema: Roman Mistik so Simeona Lakapin, logodetot, kralskiot prestol da go prezemat se gotvat. Izvesten sum, kolku včera, deka egzarhot svoeto sveštenstvo pod oružje go stava. Na gardata Jovanova po talent im dava za da premine vo negovite redovi.

BOLEN DOJČIN

Zarem toa treba da te tišti? Nas ne ne zasega toj sputum među sebe ako se ništi. Nie ne sme ovde prestolot raznišan da go branime, tuku Solun i celata solunska tema da ja ohranime. Dali Simeon Lakapin ili seedno koj smet, koja Ārnka veprova, na kralskite dveri svojata slika će ja zakova, nam ni e seedno samo ako plaća. Ta i podobro e da ne se odvrća, toa ludo pleme među sebe da se trebe.

ŽOLTA EVREINA

Da, po toa ne vleguvam vo spor, no Roman Mistik, so Svetata stolica vo dogovor, će go pušti duždorot venecijanski da go zazeme Solun.

BOLEN DOJČIN

Kakva sila demonska gi ima zafateno, koja od eriniite potfateno ta što ne se libat od predavstvoto na svojot grad, na bližnite, na svojot narod... Ako e taka Žolta Evreina, moja kršna pobratima, na gubilište site. Do eden zlite vo zalivon podavete gi, morskite ažderi nagostete gi so toj gnilež prikladen za nivniot vkus. A na prestolot česno ime donesete, ako go ima vo taa orda.

ŽOLTA EVREINA

Toa ne e taka lesno, da se najde ime česno, kako veliš, e poteško od da se iscedi od kamenot vino, da se vidi kaj Libiec oko sino... Tuku sepak Mihail Angel, mladiot princ, može da e vistinskiot. Pri Jovana Gramatik, vo Carigrad toj e učen. Mlad po godini, ama veće vičen, kako mi se gleda, bez napor da ja razlučuva moralnata beda od stamenosta na duhot...

MITRE POMORJANČE

Ne nego.

BOLEN DOJČIN

Zošto ne, Pomorjanče Mitre?

MITRE POMORJANČE

Zaradi Irina, kralicata, koja seušte, neoti neodlačeno kutre, na svoite pazuvi go stega. Taa ne će dopušti princot po svoe da rasuduva, po pravda da presuduva i od sebe da vladee. Kako listot što se niša ako vetrot diši taka i Mihail Angel so postapki će go sledi toa što majka mu besedi...

BOLEN DOJČIN

Togaš razdelete gi: Nego na prestolot, a nea vo Odrin kaj tatka i... Za toa tolku. (Na Pavle Pletikosa i na Mitre Pomorjanče.) Vie dvajca za pat dalek će treba da se spremite. Se što mora, po odnos na toa, prezemete: Među najhrabrite po odred vojska izberete, si lesna kowanica, malubrojna, uboita, vo stapica što ne pađa zošto znae se za toa. Vo bitka ne vleguva ako ima izbor, pobeđuva bez zagubi, no i bega pred jurišnite trubi... So takov odred ti Pavle Pletikosa, moj veren bojovniku, ti vojniku po kogo drugite se merat, kon Epir će zapatiš, vo Drač će se upatiš pri strategot Duka. Toj mi borči tri životi, na dva pati nego od smrt sramna go otkinuvav. Drskite Avari potsmevot, među dva kovi da go rasčerečat, što mu go gotvea go prekinuvav. A pak sin mu vo lov od lavja čelust go imam izbaveno. Duka toa go nema zaboraveno i će prati vojska za odbrana na gradov, a i toj će dojde.

PAVLE PLETIKOSA

Kako veće da e storeno toa što od tebe e izgovoreno, Dojčine, bolen bratu.

BOLEN DOJČIN

Ti Mitre kon Anhijalskite gori će pojdeš, tamu će go najdeš Prohor odmetnikot, moj pobratim po krv i rani oruženi, niz bitki nedobrojni zasluženi. Če mu kažeš se za neolava što ne mači. Neka bara način so svoje buntovnici pred Libijcite da stigne...

MITRE POMORJANČE

Zarem Žolta Evreina, moj strategu, za takvite potfati ne e poopiten? So mnogu pobedi nad drumski bandi e zakiten. Ta neli kolku lani site patišta niz kralstvovo, od razbojnici, toj gi isčisti. So takvo iskustvo nemu polesno će mu bide da se probie do Anhijalskite gori, od edna strana. A od druga, pak, koj ovde, dodeka ti boleduvaš vo postela studena, so vojskata vozbudena će zapoveda, ako ne jas?

BOLEN DOJČIN

Žolta Evreina, nemu će mu gi dadam strateškite insignii.

MITRE POMORJANČE

Nemu?! Ta toj ne e od našiot rod i pleme. Zapovedta nad vojskata, vo svoi race, Evrein da ja zeme, nevozmožno.

BOLEN DOJČIN

Taka će bide.

MITRE POMORJANČE

Iako od tvojata volja ide, odlukata e grešna i vojskata teško će ja prifati.

BOLEN DOJČIN

Mojata vojska moja naredba ne odbila.

MITRE POMORJANČE

Vakva zgoda dosega i ne bila : da narediš nešto protiv site normi što e...

BOLEN DOJČIN

Ne e tvoe za normite da se grižiš... Odi kade što ti zapovedam.

MITRE POMORJANČE

Ne Dojčine, nikade ne poađam oti mislam deka naredbata nepravilna od bolesta ti doađa. Taa ti ja mati svesta da ne prosuduvaš po našite običaji koi, barem ovde, se jasni: Samo sklavin na čelo na vojskata sklavinaska može da zastane. Samo toj što e od nejze izlezen vo nejze, kako čelnik će opstane.

PAVLE PLETIKOSA

Pomorjanče Mitre ti nema da go storiš ona što Dojčin od tebe go bara?

MITRE POMORJANČE

Ne.

PAVLE PLETIKOSA

I na toa stoiš cvrsto?

MITRE POMORJANČE

Da.

PAVLE PLETIKOSA

Togaš veče odberi si drvo i delkaj si go krstot.

MITRE POMORJANČE

Jas znam što treba da storam. *(Trgnuva da izlezi.)*

PAVLE PLETIKOSA

No znaeme i nie što treba so onega, koj na strategot sega, mu go vrti grbot...Stoj! Ne preminuvaj go pragot, taa linija tenka, zad nea te čeka na progonstvoto senka... *(Mitre zastanuva.)* Zavrti se i za neposlušnosta baraj proška...

MITRE POMORJANČE

Od kogo?

PAVLE PLETIKOSA

Od strategot, od bratov naš Dojčin.

MITRE POMORJANČE

Od ovoj ovde na nemoćta što e lice, a na bolesta telo? Prokletstvoto veče mu ja zelo možnosta da deli proška... Zarem ne gledaš Pletikosa Pavle deka i duhot mu e narazen. Toj zgrozen i porazen niz bunilo zapovedite gi dava. Ludiloto veče se gnezdi vo taa glava...

PAVLE PLETIKOSA

Von korici mečot! *(Go vadi svojot.)* Samo pobedata može da te spasi od smrtta.

ŽOLTA EVREINA

No ne i od prezivot...

MITRE POMORJANČE

(Go vadi mečot.) Ti zamolči Evreinu i gledaj kako zarad tebe se kolat braća, kako raskolot se vraća sekogaš koga među nas tuđinec će vleta... *(Gi vkrstuvaa mečovite.)*

BOLEN DOJČIN

Pletikosa Pavle sečiloto dolu! Neka odi Mitre razoren od strasta da ja dopre vlasta nezasluženo.

PAVLE PLETIKOSA

Zar da mu ja prostam navredata tebe upatena!?

BOLEN DOJČIN

Taa duša so postrašna bolest od mojava e zafatena: Kopnežot da se bide prv među podobri od sebe vo mračna ćelija svesta ja zatočuva, kon zlostor doblesta i česta gi nasočuva i rešetkita na osamata među sebe i svojot rod gi preperečuva. Neka odi Mitre niz našata taga što među nas veće ne e. (*Pavle go vraća mečot v korici. Mitre izleguva.*) No sepak držete ja negovata traga i nego pod prismotra. Ova e zdiveno vreme, ta može vlasta da ja zeme i ništožnik i podlec i slabak i onoj čie lice go izobličilo na prezivot lepra... Odete i vie vo svoite podvizi. Ti Žolta Evreina, zemi go mojov meč i kalpak. Samo taka vojskata će znae deka jas te odrediv so moite odredi da zapovedaš... (*Mu go dava mečot i kalpakot. Obajcata izleguvaat.*)

PETTA SCENA

Prostorot so češmata od vtorata scena. Starci i starici čekaat red da naleat voda. Ponastrana sedi Ezakij so prazno kanče za voda što go podava kon luđeto za da mu go napolnat. Nikoj ne go zabeležuva.

EZAKIJ

Tri dni čekam, molba molam, prekolnuvam, tri dni pekam, da me vodom bistrom daruvate, goltka makar podadete il dve kapki, dve solzi od obrazi, da zagasnam temen plamen vo utroba...Ne slušate glas na žedta, poslednata od želbite što me mori da umori do mrtvilo... Na tagata žežok vosok vo školkite ušni. Zar će slušni od prokletstvo zdrobeniot, što drugomu treba? Za potreba tuđa gluv e onoj na svojata što ne našol razrešnica... Il pak može jas sum mrtov, ako smrtta e slepilo, a grobot studenilo. Na mrtvite glasot do živite ne dopira. Koj vo lud zanes se potpira vrz milosrdieto toj e veće mrtov... (*Dodeka ova go govori vleguva, so sadovi za voda, Angelina. Site se podistavaat od češmata. Angelina polni voda i mu tura na Ezakij vi kančeto.*)

LEPA ANGELINA

Pivni starče od vodava tatkova, oladi se ako lad ti treba, zasladi se, ako slač ti nužen...

EZAKIJ

Ti koja si?Kako da si od mojot ad rajsko videnie, što me vodom nudi.

LEPA ANGELINA

Angelina, sestrata Dojčinova.

EZAKIJ

Ako si taa prituri mi ušte troa, ta posle odi pri brata ti , da si bolno brate i neolno, vodom, solzom zemnom, ti napoiš. (*Angelina*

mu tura voda.) Odi stradna pat te čeka žurkav, bodliv i morničav. Izodi go na sudbata prokletstvoto, proroštvoto iskrepni go za da možeš posle pročistena da otvoriš rajska vrata, sveticite da prosvetliš, na bolkata kralicite da utešiš, rodot sopstven da go spasiš od pomorot što go čeka.

LEPA ANGELINA

Ne razbiram što besediš, ama gledam, slepo starče, od ustata otrov cediš, ili samo od starosta štuknat, bessmislata, meur puknat, te zgrapčila.

3-STARICI

(Vleguvaat nosejći sadovi za voda.) Lele što se site češmi presušeni, a kladenci isušeni, od vrelata krv izbiva, od studenci modro pelte. Lele što se site reki, reki suvodolki, a dodolki morni ženi, što ne možat od neboto da izmolat siten doždec, rosa makar, da natopi pusto pole, da rastopi grutka pepel od jalovi isplukana... Samo ovaa češma, tri šepurki, ni ostana da go poi grad Soluna.

1-VA STARICA

(Izleguva od među luđeto.) Pak ste tuka kobni ženi, ženi ne ste no starici preklukani, da kobite, da drobite pelin slova. Za vas voda nema, vam voda ne vi treba oti žedta vi ja gasi od užasi prokobata. Vratete se vo duvlata, pod zemjata, vo nemot da se tamu do kraj rastočite... Angelino, lepa sestro Dojčinova, čedo moe, za brata ti voda polniš?

LEPA ANGELINA

Za nego, zar za kogo? Drugi nemam od bliskite, najbliskite. Tatko velik, mnogu damna, v boj ni padna koga sam se proba Solun da go odbrani. So bezbroj rani, site smrtni, negovi ubijci vo dvoron ni go donesoa. Niz počesti carski go žalea i poveće od našite ili sebe što nemale takov junak. Koga majka mi go vide ednaš pisna i presvisna na odarot... Ta od togaš samo Dojčin brate, mojta bolna rana, mi ostana.

1-VA STARICA

Od što e brat ti bolen?

LEPA ANGELINA

Od prokletstvo, velat. A od drugo i ne može: Bolest zemna za luđeto primerna, za slabite odmerena, mojto brate ne go dostasuva. Ni čovečko nešto, zbor ili sečilo ne go navasuva. Samo čista sila, na negovata soodvetna, za setila nedofatna nego može da go gibne. Sila strašna od proroštvo vo prokletstvo niz vremeto sobirana, od božji kletvi pribirana, za brata mi.

1-VA STARICA

Ti lekot ne go znaeš?

LEPA ANGELINA

Da go znaev ne će traev vo tagata da si gledam kako bolno jači, makom veljom kaj se mači i premira. Od sestrata život dreben, nemu treben, siot život će go dade, da uznae sal za kratko da e bratu olesnilo.

1-VA STARICA

Poslušaj me sega ćerko: lek će ima...

3-STARICI

Oj, tago i porago, oj, ne e lekot lek što leči, lekot vleči bolest nova, što e bolest nevidena, nesmerena, nedoznajna. Ona ima do tri panxi: Prva panxa bolot sestrin, kлокot strašen, od grevot lokot će otkluči da zanesi tri junaci, tri pilci sokolovi što će prvnat na tri strani, što će letnat nerazbrani. Vtora panxa od Dojčina podvig smrten, smrt bratova. Treta panxa na đavola ponadata od Zerzevula utehata...

1-VA STARICA

Čuj me ćerko, ta počuj me, ne slušaj gi trite vrani, oni mamat da izmamati tebe mlada. Lekot ne e taka strašen, ni užasen ne e tolku oti drug i nema. Samo toj će može tvojto brate da go spasi i Soluna da go skraši vo mir večen. Zar ne gledaš, moe čedo, kako dimi naokolu, do nebesa čad se kreva. Toa gorat od čumata kući zafateni, od panukla trupoj razjadeni. Zar ne slušaš Angelino kako ridaat doilkite, kosi kornat za da skornat mrtvi čeda od otrova otrueni što go cedat oni sami od gradite... Vo nepovrat seto trгна i će stasa ako ne povjasaš so brata ti ti da spieš, zglavje da podeliš, qubovna postela...

LEPA ANGELINA

Što zboruvaš crna ženo, crna glamno dogorena?

1-VA STARICA

Ete toa Angelino, toa bara prokletstvoto. Brat ti zgrešil što mi strošil viti dveri na crkvata "Sveta Nedela" ta na sila vnatre vlegol da pobara, vo kaštelata stara, ona što tamu go nema: Od Peruna trozabecot i štitot zlaten... Od strast maška zafaten toj ja baknal pazitelkata na hramot, sveticata Nedela. Za takvite nedela teška kletva go stignala: bolest da boleduva se dodeka sestra ne si zeme kako maž što zema žena, žena quba nequbena, žena snena sonuvana. Duri posle toj nastan, Dojčin će stane i niz podvig, kakov vekov ne poznavava, će go brani i odbrani svoeto pleme...

LEPA ANGELINA

Lažeš ti starice kleta...

EZAKIJ

Lagata, melem često, što mi znae, ponapati, da zaceli bolno mesto, tolku kruta da bide ne će može. Vistinata, samo taa Angelino lepa, po priroda slepa, ne prebira kogo odbira vo spoj strašen da go vturni, za da urni prokletstvoto se što svetot do pred toa vo dušata odgledoval: nežnost, čednost, doblest živa, gordost diva i

dobrina... Pred vekovi dolgi velat, na gradov vo blizina, vo drug grad nekoj slična zgoda se zgodila: na sina si majkata dve ќerki mu rodila...

LEPA ANGELINA

Znači jas sum taa izbranata među site sestri, među site ženi, vekovite dolgi da gi spoi i uskladi, vo grev beskraen, grev što trae nad vremeto. Ednaš majka so sina si, sega sestra so brata si... Ne, ne čekajte jas da kriknam, tolku glasno jas da viknam za da čujat nebesata, ta nad mene bogovite, žolti damki po svesta slaba nafateni, da se smilostivat. Ne, ne čekajte da zaridam, tažalenka, tažna pesna da zaredam, pepel vlažna da se posipuvam i da kolnam što me kletva grozna dostasala: Devstvenosta, žalna kazna, potsmev, kikut među bedra što se tai, so brat mi, mojta rana da ja urnam, nemu da mu ja dadam za da go turnam vo prizemje... Zar ne gleda nikoj od vas da si brate damna sestra ima, sestra Angelina, bestelesna, nadsetilna, oti bratu od sestrata telo ne mu treba, oti sestra ne e telo tuku misla čista, ona čuvstvo nad svodot, napnat skok vo beskonečnosta, što treperi kako qubov besprimerna za brata si... Sega će si odam da si brate ponadicom, vodom ladnom jas ponudam i grevot vaš, što mig makar pomislivte da e možno brat i sestra postelata da ja delat, so sebe će go zemam da go nego jas pročistam vo pazuvi, niz štedrata naklonost kon vašata drebnost vo glibot...

1-VA STARICA

Ima nešto nesfatljivo: crv li će e niz čistoto što mi rie, bes li će e, pes ozaben, predivnoto što go kini, ta ne saka, ti čudesna ženo, vekot da ti mini niz ubos na tvojata slična. So brat ti da spieš će moraš. Vednaš. Sega.

LEPA ANGELINA

(Staricite ja zaobikoluvaat.) Puštete me da si odam, brate bolno voda čeka.

1-VA STARICA

Odi čedo kaj Dojčina vo ložnica za da gi spasiš sakatite, neolnite i bolnite, čumavite, leproznite, mrsulavi, gurelavi, potturnati, poniženi i vošlivi, istriženi ta prezreni, ludi luđe i zlodei, gradov Solun i nas site sose nego...

LEPA ANGELINA

(Gi turka staricite.) Puštete me da si odam! Pekolen krug otvorete! Puštete me si ve razbrav... *(Staricite ne ja puštaat.)* Oj, Dojčine, moja rano, stani brate sestri trebaš, da si sestra ti izbaviš od racete na starici, strašni ptici strvinarki, ostrveni na sestra ti. Stani Dojčin poseči gi, ne štedi gi ne žali gi... *(Kriknuva.)* Puštete me! *(Staricite go otvoraat krugot. Angelina bega. Od nejziniot krik ušte dolgo site će ostanat zanemeni.)*

ŠESTA SCENA

Vo prestolnata odaja na Solunskoto kralstvo. Jovan Angel, kralot solunski, sedi na prestolot. Vleguva, zabrzano, 1-Stražar.

1-STRAŽAR

Pred kraliskine porti, veličestvo, kako cel Solun da se sobral. Se turkaat, se tepaat, vilicite si gi trošat, se kubat među sebe, eden drugogo davat, sešto pravat, pa i nož po nekoj potegnuva, na sosedit nalegnuva i go koli. Slušnete, vasilevsu, kako vreskaat partalavite, od čuma ćelavite, od glad štrbavite, od lepra načnatite, oxvrgalenite, štuknatite...

JOVAN ANGEL

Što sakaat?

1-STRAŽAR

Ne znam kralu. Koga taka tolpa nedobrojna će se prisoberi, teško može da se razbere komu što mu treba. Edni, vaša milost, po lebec nasušen, ćkorlav, makar i isušen, korka samo, se dojdenu. Na drugi, dolg život da ve sledi, onaka bleđi može vince im e nužno da zakrepnat. Tretite, pak, bez da trepnat i oko prodavaat, tuđo nesomneno, sal za talent, no i za pomalku go davaat ako se cenkate. Ćetvrtite, vaša milost, po ženi se zapnati, dvorski dami i vdovici, od vašite milosnici, konkubini, na ložnici da obqubat, nacelile, kako od umot da se razdelile, nasrćeni. Za pettite, vaša svetlost, videlino naša, teško mi e da vi kažam, kopec duša zakopćana, kobec v srce se zagnezđil, oti zlite namerile od prestolov da ve turnat, vašeto velićie da go urnat, i nosot, na kralstvovo dika, da vi go presećat, ta ugul gol po kaldrma da ve vlećat dodeka ne crknete... dodeka duša ne puštite, sakav da rećam.

JOVAN ANGEL

Zošto?!

1-STRAŽAR

Ete toa ne go razbrav kralu, umot mi e mazna lubenica, a pametta prazna vodenica, pa ne možam da dofatam zošto tolku ve imaat namrazeno, kako da ste yvere od besnilo zarazeno. Velat za ništo ne ve biduvalo, neoti istišeno puvalo koe se upropastilo, bogatstvoto solunsko go izduvalo za tri godini otkako ste na prestolov. Ta da ne bil Dojćin za da brani, koj će poftel na kralstvovo će mu se općoganel, niz Solun će se poganel i će pqaćkal kolku saka... (Se slušaat udari po vlezmata vrata.) Nekoć ćuka kralu.

JOVAN ANGEL

Slušam. Zar i gluv me misliš, podaniku drzok. Odi vidi koj e i pušti go ako nñ e znaen... Tuku čekaj, prvo yirni niz otvorot taen i dojdi da mi kažeš. (*Stražarot izleguva.*)

1-STRAŽAR

(*Se vraća.*) Negovata svetost egzarhot se nadvor i Simeon Lakapin, logodetot, i ušte eden sklavin. Mitre Pomorjanče činam go vikaat...

JOVAN ANGEL

Ta što dremiš, otvori im ti rodu nizok. Prijatelot blizok ne smee da čeka...

1-STRAŽAR

Da im otvoram, tuka nema drugo... Samo što so niv ima i monasi crni kolku buluk...

JOVAN ANGEL

Pa što?

1-STRAŽAR

Pod oružje se, vaša madrost.

JOVAN ANGEL

Koj e pod oružje?

1-STRAŽAR

Monasite, kralu.

JOVAN ANGEL

Ta neka se, taka i mora. Tie se na egzarhot telesna straža... Otvori im vednaš.

1-STRAŽAR

Da im otvoram, zar umno vi se čini?.. Dobro, dobro, otidov, tuku što duša mi se kini od nekoje pretčuvstvo. (*Izleguva. Po izvesno vreme vleguvaat Roman Mistik, Simeon Lakapin, Mitre Pomorjanče i nekolku vooruženi monasi.*)

JOVAN ANGEL

(*Im odi vo presret.*) Prijatelji, braća, o radost neizmerna, neskrotiva, bez sporedba, vašite dostoinstva što gi gledam ovde, vo domov skromen. Čas e prelomen za site nas, pa treba da se bide na sobir, za odbir točen da se napravi za postapkite. A so kogo drug, ako ne so vas Romane Mistik, učitelu, i so vas, Simeone Lakapin, na hrabrosta krotitelu, će se dojde do toa što treba da se pravi koga kralstvoto se davi vo nesreći sevozmožni: Od Libijcite dopčumata, od gladot do pobunata na plebsot prezren. Na taa tolpa od drzost podzemena da se digne protiv kralot, protiv vlasta od griži obzemena za nivnoto dobro... Tuku neka, za toa posle, vo spokojstvoto pri gozba, so med i vino što go bistri umot

i drumot prav kon odlukata vistinska go pokažuva... Segda da ve gušnam srcevo me goni... (*Odi kon niv so rašireni race.*) Vo pregratka braća, samo taka će se sroni zakanata...

ROMAN MISTIK

Za pregratki vremeto ti mina, ne ne guškaše duri silen bāše tuku sega, koga ti se skina ararot na vlasta, si prispomna na nas. Poznato ti e Jovane Angel naklonost i milost kon drugo da pokažuvaš, tie tebe ti trebaat, samo što veće nema koj da ti gi dari... (*Na monasite.*) Vo imeto na krstot na kogo sinot beše raspnat, vo imeto na tatkoto i svetata pričest, a zaradi našata vozbudena sovest, vi zapovedam vas božji čeda: Okovajte go toj sram, taa kralaska beda! (*Monasite popoleka pađaat kon kralot.*)

JOVAN ANGEL

Kogo?! Mene?! Vaša svetost zarem protiv kralot?... (*Se povlekuva.*) Pa ova e pobuna!... Straža! Straža! (*Vtrčuvaat dvajca stražari.*) Branete me!

1-STRAŽAR

Od kogo vasilevsu?

JOVAN ANGEL

Od crnava napast, od ovie so namera što se mene da me apsat. Krenete gi kopjata za napad! (*Go vadi mečot.*)

1-STRAŽAR

Arno toa kralu, samo što se dvajca i poraz, izvesno, ne čeka. Vo slučajov e jasno deka žrtvi zaludni će sme. A zošto da se tratat taka dva životi mladi, ili nekoj da ostane sakat... (*Na Roman Mistik.*) Ve molime vaša svetost, ovaa mala družba, pod zakrila da ja zemete i vo vaša služba...

JOVAN ANGEL

O, predavstvo strašno, moja sudbo kruta... Pomoš! Pomoš!.. Zarem nema nikoj da go štiti kralot... (*Go frla mečot.*) Očigledno nema... Koga e veće taka na vašeto milosrdie mu go prepuštam mojov život zemen. Raspolagajte so nego po sopstvena sovest i bidete milostivi ako toa vi e osobina. (*Monasite go vrzuvaat.*) Malku bāše vremeto što mina, no vladeev najdobro što znaev... Sepak negde zgrašiv...

ROMAN MISTIK

Zazemete go svoeto mesto Simeone Lakapin, kralu.

SIMEON LAKAPIN

Koj?! Jas?!...Zar prerano ne e?

ROMAN MISTIK

Spored Justinijanoviot kodeks od moive race ti će primiš kruna. Jas sum toj so kralstvoto, kolku utre, što će te venča. Zatoa ti velam na prestolot sedni i počni da vladeeš ušte sega.

SIMEON LAKAPIN

(Sednuva na prestolot.) Neudoben e malku i kako da gločka, kako da me stega... No čuvstvoto... Oh, zar kral sum, vasilevs, vladetel na site što se dolu... Od tatko izmečar i sluga, po sopstvena zasluga, kako Josif Edipčaninot, do kral jas stignav, nad prezivot što me sledeše vo čekor, se izdignav i sega jas preziram. Plašete se od onoj koj vo strav se davi koga stravot će počne da go slavi i toj so nego da vladee. Treperete, kolenata vo pepel, treska neka ve mori koga Simeon Lakapin, od majka Hetera, će go krene prstot, će prozbori...

ROMAN MISTIK

No, zamolči i ne vživuvaj se taka lesno vo ona što nikogaš nema da ti pripadne. Tvoevo kralstvo, mošne brzo vo vazalstvo će padne, a ti so nego i podolu od što beše... Pomorjanče Mitre, tebe vojskata te sluša?

MITRE POMORJANČE

Vo najgolem del, da. Samo ušte dve-tri četi od Dojčinovata garda se opiraat da me priznaat za strateg.

ROMAN MISTIK

Togaš napred po svojata slava: zaduši go buntot i skusi go za glava sekogo koj ne ja vedni do zemi... (So tresok se otvora vlezmata vrata. Vleguva Žolta Evreina so nekolku vojnic.)

ŽOLTA EVREINA

Kako što i mislev: tuka ste site. Vo glutnica, sred pir krvav, pcite se sobiraat. Štom na meso čovečko će promirisa, nebare vo sveta misa, kanibalite zabite gi ostrat i trgaat, ostrveni, so rodot svoj da se gostat. Da go čerečat onega koj do pred malku potpora im beše, gi štiteše od zemnite udari, i učeše na se što umeat. So meč da se vešti, so strela precizno da strelaat, ta i gramotni da bidat, da znaat kogo da go qubat, a kogo nenavidat... Ti Mitre, ti si toj, na predavstvoto bajrakot što go krena, kako prevrtliva žena od pod edni maški bedra pod drugi što se mesti, ako od toa vlast i slava, nekakva, se vesti...

MITRE POMORJANČE

Zar žena me narekuvaš Evreinu pogan. (Go vadi mečot.) Togaš brani se od mojot nož i ogan što seto tvoe pleme će go potamani...

ŽOLTA EVREINA

(Se potsmeva. Go vadi mečot.) Na predavstvoto sečiloto e tapo, onoj što predavnik će stane na krajot plaća skapo... (Se mečuvaat.) Samo ne ti Mitre, tebe eftino će te čini, oti se što mora da dadeš e edna drebulija, svojot život, taa drangulija nikomu nepotrebna i bez nikakva cena...

MITRE POMORJANČE

Umri usto lajava i smrtta tvoja neka bide najava za mojot triumf.
(*Napađa no promašuva.*)

ŽOLTA EVREINA

Ne pomniš kako Dojčin, mažot pohrabar od Hektor, a pomadar od Nestor, te učeše: so gnev, toj rev na lav bezzab, ne se ubiva tuku so veština. Segaj gledaj kako toa go pravi znalecot, pred da go premineš prevalecot, oti toa će bide poslednata slika vo tvoeto oko matno što će ti se vreži za i vo smrtta da ti teži predavstvoto... (*Go proboduva. Mitre bezglasno pađa mrtov. Na svoite vojnici.*) Na edna gramada vrzete gi site. Među niv nema razlika nitu po čin, ni dostoinstvo, se e toa otpadok od ovoj svet, smrdliv smet koj čoveka go goni jadri solzi da proroni i da se zamisli nad svoeto lice na nivnoto podobno što e...

ROMAN MISTIK

(*Na monasite.*) Vo boj za verata, moi čeda! Bezbožnite sklavini pokosete gi, ne štedete gi nevernicite osileni. No Evreintot živ ostavete go za jas da mu sudam. Negovata golgota postrašna će bide od Hristovata, a smrtta pomačna od deset drugi. (*Počnuva borba među monasite i vojnците.*)

1-STRAŽAR

(*Ponastrana od 2-Stražar.*) Da begame, ti što veliš, ovde krv će ima i poveće od voda vo zalivon, koga e visoka plima. Jas od krv se gadam ko što znaeš, mrak mi pađa koga će ja vidam... Kaži nešto ta što traeš... Ili da čekame ponastrana za da vidime, koj će nadbojuva, pa na taa strana da i se priklonime česno...

SIMEON LAKAPIN

(*Dodeka trae borbata.*) Nie, Simeon Lakapin, kralot Solunski, zapovedame borbata da prekine vednaš... (*Borbata trae.*) Dali gluvi ste ili neposlušni, što li? Možebi ne znaete deka zapovedta kralaska e zakon. (*Odi među monasite i vojnците i gi odvrća. Eden od niv go udara i toj pađa.*) Kralot svoj se drzna da go udriš?!.. Koga vojnিক običen, kral će počne da tepa, togaš se znae: ulicata po koja trgnalo kralstvoto e slepa i kon propast vodi...

JOVAN ANGEL

Zavrzi ja muckata ligava budala. Sal za mig do vlasta se dopre, na žezloto se potpre i štukna...

SIMEON LAKAPIN

(*Stanuva i odi kaj Angel. Go faća za guša i počnuva da go davi. Obajcata pađaat na podot.*) Segaj barem možam za si da ti vratam, groznata poniznost, vo koja obituvav, so tvojata smrt da si ja napatam. Umri Jovane Angel od racete koi te dvorea, neka te zgaznat nozete po tvoite stapki što čekorea. (*Vo međuvreme borbata završuva. Vojnците gi vrzuvaaat živite monasi. Roman Mistik se obiduva da izbega.*)

ŽOLTA EVREINA

(*Na vojnicate.*) Fatete go! (*Go faćaat.*) Bezrazložno misliš Romane Mistik deka za tebe begstvoto e možno. Svojot kazamat, toj vilaet groben, so sebe go nosiš. Ti zatočen i zdroben vo nego si, ta kade i da poftiš samo do rešetkrite će stigneš, preku tvojata duša skorpija otrovna, prepečeni. (*Na vojnicate.*) Vodete go vo na negovata kula vizbite, vo dvoen zatvor, tamu kade najsjajnite po um i srce, najretkrite gi trateše. Vo neprovidna temnica frlete go za da ne go navreduva okoto čovečko. (*Dvajca vojnici go odveduvaat Roman Mistik. Odi do Jovana Angel i Simeon Lakapin koi se ušte se davat na podot.*) A što so dvava krala, za vo arest ne se, na zandani nesviknati brzo će gi snema. Vo progonstvo ni do pol pat ne će izdržat, a i nema da se zdržat, ako negde stignat povtorno da krojat spletki. Ovie yverki retki ni za ropstvo ne gi biva: delawe sekakvo im e tuđo, no i veština nekakva, od korist što može da bide, ne poznavaat...

1-STRAŽAR

Može će e dobro kaj uličnite trupci da se proba. Tamu da se dadat po ništožna cena, za nekoja scena narodot što će go veseli. Ne e malku dva krala vo isto vreme i na isto mesto da se vidat, i ušte ako kosite si gi kubat i se davat, toa golem uspeh će požnee. Nikoj ne će moži da se zdrži, a da ne i se smee na kralskata umetnost.

ŽOLTA EVREINA

Toa e dobro, taka barem od nekakva korist će bide kralskata zloba. (*Na 1 i 2-Stražar.*) Vie dvajca zemete gi i najdete družina koja će gi primi, dali za pari ili xabe, seedno... Da odime. (*Site izleguvaat.*)

SEDMA SCENA

Vo isti ot prostor kako od četvrtata scena, Bolen Dojčin leži na krevetot. Vleguva Angelina so dve stomni voda.

LEPA ANGELINA

(*Po pauza.*) Beše voda brate da sum ti donela, bistra voda kako oko u orleta, a studena kolku tatkova postela. Ti da pivneš, moja rano, so slačot zemen grlo da razladiš, luta bolka da primiriš, da ja tivneš. (*Mu dava voda. Potoa natopuva krpa i mu ja stava na čeloto.*)

BOLEN DOJČIN

Ne e voda sestre što smiruva, nitu drugo ima svetot da ponudi, tuku rakata što miluva, tvojata raka na čelovo... (*Angelina naglo ja trga rakata.*) Što se štekna sestre, što preblede, dali mojta bolka te podzede ili rekov nešto što e sestri mrsko, nedolično, ta i drsko?

LEPA ANGELINA

Ništo, Dojčin brate, ništo.

BOLEN DOJČIN

Kaži sestre tvome bratu, ne prikričaj, ne tai mu ako tajna ima. Od sestrata i najteško, bez ostatok, bratot prima.

LEPA ANGELINA

Ti prosti mi žiti mene, može od umora sestra ti e bleduwava, il od ona što go vidov, duri pat patev, niz Soluna, gradot mračen i napaten.

BOLEN DOJČIN

Što e toa tolku grozno što ti vidot naselilo pa te tebe sestre, tokmu sega, od brata ti oddelilo?

LEPA ANGELINA

Solun ni umira, v smrtna bolka se previva, presvisnuva, go snemuva. Na pomorot sluginkite: čuma, lepra, pa i gladot, niz gradot, moja rano, zatačkani. Od detule goluždravo se do staret, pred grobot svoj što čeka, ništo ne e zdravo i veselo. Sade pisok brate, setilata što gi drobi, krik predsmrten od utrobi raspadnati, lepliv i temen odozgora se gusti. Vo dušite pusti na solunčani pizma ušte im ostana, taa šizma neznajniot što ja praća koga e gneven.

BOLEN DOJČIN

Nemoj sestre, ti prečista, ne dopuštaj nesreća tuđa da te dopre. Če te onečisti ako samo prstot vrz ramoto tvoe go potpre svetskata neola. Lepotata za gradot ne smee da svedoči. Skloni go od pred oči il zamiži, seto što niv gi navreduva, kon taga, vo plač gi naveduva. Po sklad neviden ustroena, samo vrhovniot ponapati što go sluti, ti divna i krevka si za na čoveka udovite kruti. Mora da e bog toj što tebe će te pomiluva, ako ubavinata da mu se dade se smiluva...

LEPA ANGELINA

Molči Dojčine, moja rano najdlaboka, molči brate.

BOLEN DOJČIN

Ostavi me da te mislam, yvezda sjajna vo dušata da mi bleska, će presvisnam Angelino, sestro, ako me lišiš od nebesnata treska koja me podzema koga tebe te spomenuvam. Ta i bolesta, mojta grozna rana do umora, v čas se kloni, isčeznuva, v pepel roni, ja snemuva samo da si tuka... Zapej sestre glasom yvonkim, jasnim, čistim kaj

drugega što go nema, za da zamri seta boleština, za da zapri zloto od grotloto.

LEPA ANGELINA

Oh, Dojčine, zlatno brate, pevot skipna, grlo belo mi zaripna, ta od nego samo ridawe izleguva. Da peam veće ne umeam tuku grčam, jačam, glas si mačam da uskladi nežna pesna, brata što će izraduva. Tivka pesna kô nekogaš, duri tatko živ ni beše, duri kosi mi pleteše, a jas mu peev. Togaš, brate, od zakani sevozmožni toj ne braneše, pred naezdi vo zlodoba velik će se isprečeše... Segam sami sme, moja rano, a okolu loši luđe, podli i kletnici, na krvnici sovetnici. Nad nas zgora, Dojčin, sač usviten prokletstvoto što ne žeži, gramadata što će teži duri sme na vekov i potoa do beskraja. Što ima vo nas brate, vo gradive, kade srce, pile prepaleno, vo panika bie? Zar sme nie tie, izbranite, nakažani, na Soluna, na plemeto ranite što će mu gi leči so svoi predlaboki?

BOLEN DOJČIN

Molči sestro, veće ništo ne prašuvaj.

LEPA ANGELINA

Sî znam moja rano, moe brate nezaspano. Mi kažaa kaj češmata, na tatka pametnikot, staricite, rusalkite ostareni, vešticite. Za bolesta tvoja otkaj ide i za lekot nejzin, ako smrtta može toa da bide... Oh Dojčine što ne snajde, komu mladi mu zgrešivme... Dojdi tatko, ti voskresni, na skutovi podzemi ne, zalulaj ne, pogali ne. Segam trebaš ti među nas za račiwa da ne držiš i solzite, reki nepresušni, da ni gi brišeš... Dojdi tatko, tvojte čeda te čakaat, te pekaat...

BOLEN DOJČIN

Begaj sestre ti od mene. Segam. Vednaš! Ostavi me sam da platam, da preplatam za ludosta što ja storiv. Neka vo večnosta se rastočam, isčemream... Begaj Angelino... Zemi se što treba, što e nužno, i pat nedoodim ti zapati... No pred toa omaži se: Žolta Evreina, moja kršna pobratima, maž za primer će ti bide: će te dvori, a ne kori, će te teši da uteši, će te qubi nepohotno. Došto more sestre će vidite, more da si preplovite, došto gore sestre će sretnete, gore da si preodite. Podaleku, najdaleku, i zad toa da se vie, sestre upatite, ni so misla niz bunilo promisljena, da ne možam da ve stignam...

LEPA ANGELINA

Molči bratu, ne zboruvaj i ne baraj nemožnoto. Zarem ima dalečina, zarem stoi visočina, vrv nebesen makar, što mi sestra od brata si razdelilo, što ja nejze kon zaborav nacelilo, da ne pamti da e brate bolno, neutešno? Nema Dojčin mesto na zemjava kade može tebe jas so sebe da ne te nosam...

BOLEN DOJČIN

Begaj sestre, brat ti zapoveda!

SVETA NEDELA

(Se pojavuva.) Nema begstvo od prokletstvo. Ono vo vas stoi i čeka, rabotata besprimerna da ustroi: da se vie dvajca kako nikoi do pred toa, dobližite, da go svetot dreben ponižite što ne znae tolku čisto, sjajno i beskrajno, da qubi kako maž što qubi žena-sestra.

LEPA ANGELINA

Ti koja si?

BOLEN DOJČIN

Sveta Nedela, sveticata što ja baknav, ta od nego, baknež topol, bolest dobiv.

SVETA NEDELA

Ne sum veće taa. Mojta svetost iskopnea koga tvojte goli race me doprea. Koga ti me gušna, a jas dopuštiv i posakav, neposlušna, smrten da me pomiluva. Od neznajno, od skriti dlabočini, nenadejno, ženata vo mene se probi, od kopnež koj drobi potfatena za mig samo takov maž da ima: bleskav i edinstven, pohotliv, a ne poročen. Seg a od hramot vo koj obituvav sum proterana, od boga, pastirot sevidim, nakažana, da lebdam vo večnosta naokolu. Kako Sibila kraj Kumus što viseše vo eterot, što se lulaše na veterot i nemožeše da umre, taka i jas stan i pristan da nemam, bessmrtna vo smrt niz večnosta što trae, koja sal za zloto znae i go vesti. Ete toa mi e određeno, od semočniot naredeno, među luđeto samo za strašnoto da se glasam, segde jas da stasam kade zlo se sprema. Da nema plač čovečki, solza edna, koja mene ledna ne će me dožeži. Na svetot bremeto, niz vremeto čij kraj e beskraj, mene da mi teži... Ta velam, od što si znam za toa, od prokletstvo nema begstvo...

LEPA ANGELINA

Ti odi si nekaneta ženo!

SVETA NEDELA

Dali sega, vo migov najdobar za toa, ili posle, po godini predolgi, otkako treva, pelin i lutiče, od koskite na brata ti će nikne, prokletstvoto sekako će blikne i će se ottiši vo vas...

LEPA ANGELINA

Zaminuvaj rekov.

SVETA NEDELA

Na brata si sožali se Angelino, posestrimo, sestro. Na ova telo, ovde vo gnoj što se valka, na dušata negova niz nebesnite kazamati što talka i niz ogan gori. Si što treba stori da go spasiš od bolkata neizdržima. Jas znam: vo tebe dovolno veličie ima za da ja prestoriš milosta kon brat vo qubov za maž koj brat ti beše...

BOLEN DOJČIN

Ne slušaj ja sestree, sveticata bivša poludena, taa privid studena za nezemno bezumie govori. Svetot e grub, grd i zločest, no ima

doblest da zastani pred od bogovite demonskata namisla, oti znae, poinaku, se vo besmisla i ništožnost će se vtoni. Vo tie strašni zoni kade samo grevot likuva, kade beznadežnosta go oblikuva svoeto carstvo. Odi Angelino i ne vrtil se veće, tvojata čednost ne može i nejće ovde da ostani, vo ovaa odaja na sramot...

LEPA ANGELINA

Što i da e ovde, jas tuka pripadam.

BOLEN DOJČIN

Za čistoto, devstvenoto i ubavoto segde ima mesto: vo sekoe srce što go bara, kraj sečie ogništje, pod sečija strea, samo ne ovde, kade grozen kikot, smrtna smeja od nečestiviot se sluša. Tvojata duša Angelino mora da se čuva, kako za žedniot poslednata goltka, son koj samo ednaš se sonuva. Odi sestree i spasi go za svetot toa što do očaj mu treba: nadežta.

LEPA ANGELINA

Ostavi go svetot, moja rano, toj sam će go najde zborot prazen, damna porazen vo nadežta će umee da se priplati, tuku ne i da sfati deka nadež nema sred sopstvenata zloba... Veće rešiv se da storam prokletstvoto od nas što bara... Pottrgni se brate do tebe da legnam, da te gušnam, pomiluvam, na gradive stegnam... Napravi i na sestra si mesto do tvoeto telo bolno, do samiot sebe, pa bez prinuda dobrovolno ti zemi ja...

BOLEN DOJČIN

Angelino, što besediš sestree?

LEPA ANGELINA

Ne znam Dojčin bratu, ne znam moja rano, zborovite sami idat, niz grlovo sviti strkalani. Nekoje drug gi misli, oblikuva, a jas govoram... Sekoje od niv parče duša otkinuva, rana v srce razvrtuva. Zborovite bratu, si e vo niv, nema bezdna podlaboka od vo besedata dlabinata, nema šir morskaja poširoka od vo slovoto širinata, nema temna yvezda povisoko od vo zborot temninata... Pottrgni se bratu, za sestree ti pravi mesto vo postelata železna...

BOLEN DOJČIN

Perune, gromovniku, kralu noćen, bogu moćen, oglasi se, pojavi se, slezi dolu, na sestree mi pomogni i... Mene ništo ne mi treba, ni za smrt nema da te molam, sam bolot svetski će go bolam duri ti poinaku ne odrediš... Spasuvaj go ova lice čisto, posledniot bleskot što go zrači. Ne dopuštaj vo bunilo da se mači mojata sestree Lepa Angelina... Zaštiti ja so silata što ja imaš i ne davaj vo ludilo da se vseli, od skladot vo sebe oddeli, oti ništo ne ste vie bogovite ako među luđeto na vas slični nema.

SVETA NEDELA

Jas da odam. Nepotrebna sum ovde kako se čini, štom ednaš zbor za deloto preku usnite će mine, koga i da e toa izdelano će bide...

LEPA ANGELINA

Ti bitie bez ime i oblik, sal lik morničav što poseduva, ostani i gledaj kako niz krik nečuen, sestrata nad bratot se navednuva i go qubi. Raduvaj se što svidetel će bideš na taa retka gletka: dve suštestva, dve božji zamisli od grevot negibnati, nad zemnite pustelii podignati, kako tonat vo bezdnata na sramot. Kako hramot svet-svojata duša vo sebe što go nosat, go rušat do pogrom konečen. No ne čekaj da vidiš plač, stradawe, lom umstven, niz ludilo bladawe, tuku nežnost očite što će ti gi zaseni i tvojata spoznaja za smrtta će ja meni vo qubovna spoznaja. Ovde, na ovaa železna ložnica, neboto će padne i site po milost što se gladni će se zasitat... Ta gledaj go rekov ona što vekov od drugite će go odvoi, kako vreme što gi spoi grevot najgolem so qubovta najčista... (Počnuva popoleka da se soblekuva.) Ti doadam brate gola, toplá, nedoprena. Neka vivne nebeskata koprena koga će me gušniš. Otvori gi Dojčin na bolesta dverite, tamu da se vselam, da go naselam bratu za mene određenoto po prokletstvo vetenoto: maškiot tvoj kop-než...

BOLEN DOJČIN

Ne Angelino, ne priodaj sestre!

LEPA ANGELINA

Zar može da zastanam sega: dva brega eden kon drug trgnati, dve yvezdi vo pad kon svojot sklad konečnost što se vika. Ne Dojčine, bratu, mažu, ne! Ta da dojde i toj što prokletstvoto vrz nas go frli, bogovite vrli da se simnat ne će me zaprat veće, oti jas sum taa pomislata na peklot od grevot što ja gibna i vo nea šlibna želbata nezadržliva... (Popoleka odi kon Dojčinovata postela.)

BOLEN DOJČIN

Ne Angelino, ne sestro, ženo!

OSMA SCENA

Na tvrdinite od Solun. Vo pridružba na nekolku zapovednici vleguva Žolta Evreina. Site se pod polna voena oprema. Se slušaat zvuci na žestoka bitka.

ŽOLTA EVREINA

Ne dopuštajte vo vas somnež da se vseli, ne sred bitka, toa kopile na svesta hrabrosta ja deli so kukavičlukot. Jas znam: malubrojni sme i mnogu od nas bolni, ušte i gladot vo presret ni vjasa, seništeto što kasa tamu kade što najmnogu boli. A, i Dojčin ne e tuka da na vodi po nasoka ispravna, oti toj na pobedata i godi kako

smrtta na voinot vo borba slavna dostignata. No nie imame prednost značitelna: ne znaeme za poraz, toj spas na našite protivnici...

1-ZAPOVEDNIK

Nesomneno e taka strategu, porazot, plodot edenski, ne sme go zagrizale, nedobrojni triumfi i samo toa, na kopjata sme nanižale, tuku sega razlikite se ogromni: Libijcite za sto pati pobrojni od nas. Samo božestvenata mirakula može da ne kurtuli od stisokot na nepcata adski...

1-STRAŽAR

(Vtrčuva.) Dolniot isar e probien strategu. Sî do eden od branitelite e ubien i sega na gornite atakuvaat. Vo nezadržliv nalet vreskaat, kolat, so zabi kinat, od skalilata ne sleguvaat ako ne se mrtvi... Ta ona ne se vojnicu tuku glutnica zdivena, zapeneta, skrvena pred strvina... Ako brzo nešto ne storime vo gradot će slezat, vo utroba će mu vlezat za da se gostat.

ŽOLTA EVREINA

(Na 1-Zapovednik.) Vie so rezervite zapovedate?

1-ZAPOVEDNIK

Da.

ŽOLTA EVREINA

Povedete gi tamu kade proboj se očkuva.

1-ZAPOVEDNIK

Zar mrtov može da se lekuva, strategu?

ŽOLTA EVREINA

Solun ne e mrtov nitu pak će umre, duri nie živi go nosime v srce... Odete zapovedniku vo bitka presudna i pobedata, nagrada skudna za vašiot podvig, donesete ja.

1-ZAPOVEDNIK

Na zapoved strategu. (Izleguva.)

ŽOLTA EVREINA

(Na 1-Stražar.) Odi i ti na tvrdinite, nazad, no vo borba ne vleguvaj, samo gledaj, broj, zabeležuvaj i dođaj često da mi kažeš što se slučuva: Koj pobeda spolučuva, a za kogo porazot se odlučuva... Tamu kade jas ne sum ti bidi site moi setila.

1-STRAŽAR

Koga od mene ne se bara krvoločnost, maška sila, togaš najmnogu davam... Sî što barate će napravam strategu, podobro i od onoj so nauki što se zanimava... (Izleguva.)

ŽOLTA EVREINA

(Na drugite od pridružbata.) Da odime i nie kon portite gradski, tamu pcite libiski najmnogu će grizat.

ZAPOVEDNIK

Glavnite porti se bezbedni strategu, moite odredi gi branat so olovo stopeno, vrel katran, so kamewa, grčki ogan, ta nieden Libiec pogan ne će pomine niz niv duri posledniot izdiv ne go ispuštat vojnicate. Kon Čerka-porta, kon istočnite yidini, tamu treba da se upatime. Ako mojata procenka e točna konečniot udar od taa strana će ne čeka. Kako splinka meka na istok e tvrdinata.

ŽOLTA EVREINA

Togaš tamu, kon Čerka-porta.

ZAPOVEDNIK

No mislam strategu, si nešto mi govori, deka sega nužni se pregovori.

ŽOLTA EVREINA

Pregovori so Libijcite?!

2-ZAPOVEDNIK

Neuspešni će bidat, jas znam, no nam vreme ni treba za da se prestroime, kolku sme izbroime i odbranata da ja ustroime spored toa.

ŽOLTA EVREINA

Ne, za takvo poniženie jas nemam ovlastuvawe, nikoj ne mi go dal, nitu da go primam možam ponudeno ako mi e. Da se vleze vo pregovori so Libijcite koi, nesomneno, mislat deka pobedata vo krvavite pregratki veće gi stiska, e kako od xelatot da se bara život večen. Toj što na gubilište gi moli kopjata frleni letot da go zaprat, sekoja od solzite što će mu kapnat niz povikot zaluden i vo stanot studen do beskraj će go ponižuvaat... Ne, nema pregovori so na omrazata poklonicite, so na Pluto vojnicate koi i mrtvite, od bes neskrotiv, povtorno gi kolat.

STRAŽAR

(Vtrčuva.) Dođa Dojčin!

ŽOLTA EVREINA

Strategot Dojčin, našiot brat?!

STRAŽAR

Toj strategu. Od Solunskite livadi, od svojot dom, se dovde sam se probil, krila dobil ili što li, ta uspeal so meč eden i desnicata neskrotiva niz ordata diva, kako arslan niz nebraneto stado rado što se šeta, da pomine. Nevidena panika, toa seme koe koga će rti triumfot kon pogrom go vrti, među niv poseal. A žneel glavi so gornite rilki do čelbina, a dolnite do papčina, strkalani pod isaron dolu nebare crn kakol na gumno...

ŽOLTA EVREINA

Ako nadežta ne ti ja pomatila svesta, ako sonot što go soniš, ta i ti i nie, vo jave lažno ne se prestoril, ako stravot od smrtta

izvesna ne te umoril za senišni prikazni pred tebe da se snovat, ako tvoite oči vistinata ja lovat i za nea svedočat, togaš... O, togaš... mora bogovite od Olimp i Ural, da se pomirile, gnevot međuseben da go smirile pred povodot: bolesta Dojčinova. Oti samo taka, koga site sili beskrajot što go potresuvaat i krepot vo edna će se splotat, može da se sluči čudo podobno na ona koe ti go opiša... No, ne božjiot raskol i čovečkata nesreća, dve sobitija različni, a pottik eden, nema podvig što će gi okonča... Dojčin e bolen, a nadežta naša deka od horobata strašna će se izbavi, smrtna e bolesta...

BOLEN DOJČIN

(Vleguva zavitkan vo belo platno i so krvav meč vo desnata raka.)
Žolta Evreina, moja kršna pobratima, povikaj gi čelnicite.

ŽOLTA EVREINA

(Trgnuva da go gušni.) Dojčine, brate...

BOLEN DOJČIN

Zapovedta sprovedi ja! Neka dojdut ovde po nov raspored.

ŽOLTA EVREINA

(Zastanuva. Na 1 Stražar i na 2 Zapovednik.) Odete! (Izleguvaat.)
Komu sveća da mu palam, žrtva da prinesam, do snemožuvawe da go falam, da kopneam da se voznesam do kogo? Dali stvor zemen ili nekoj od nebesata tebe te izleči brate, ta i nas site vo procepot temen veće stapnati?

BOLEN DOJČIN

Izlečen?! Na takov ti ličam?

ŽOLTA EVREINA

Zar mečot krvav, v desnicata što go topiš, ne e dokaz za tvoeto zdravje?

BOLEN DOJČIN

Ne, na nemoćta toj e sluga, na bolesta druga preku prvata što nastapi. Zdravjeto e oblik lažen, kogo taa go zede za da me vovede vo iskušenie, vo pomisla deka ima smisla da se koli, drugogo da go boli ona što mene me razoruva: bolesta.

ŽOLTA EVREINA

Koleblivost, nepoznata, ina, niz besedite kako da ti mina. A preku čeloto neslutena tađa, taa sila što sečija snaga, i tvojata duri vo pepel ja roni.

BOLEN DOJČIN

Ne strahuvaj Žolta Evreina, moja kršna pobratima, pred da me stigne ona što mora, mora vam nepoznata, Solun će go spasam. Ne zarad mojata volja, iako i taa kon toa se stremi, tuku zarad prokletstvoto koe čeka trupot raspadnat da mi go zemi. So smrt da

me oddeli od smrtta vo gradive gnojni predolgo što ja nosam... Ne vedni go pogledot bratu, ti vo mene gledaj, ne davaj se, ne daj, somnež da te navasa deka so mene može porazot pobedata da ja navjasa. Ta tie se edno, za onoj što madro da tolkuva znae, pa taka e seedno koja od niv pod Solunskava krepost će blesne, mračno će zasjæe...

PLETIKOSA PAVLE

(Vleguva.) Dojčine, strategu!...Znači vistina e toa što niz Solun se sluša: Si ozdravel...

BOLEN DOJČIN

Za moeto zdravje besedata skonča. Kaži ti što ni nosiš Pletikosa Pavle... O, alčnost čovečka, nenasitna, slepa zar mi treba ušte od tebe što te gledam živ i krepok.

PLETIKOSA PAVLE

Dračaninot Duka so seta svoja vojska so mene e dojden. Veće počna i da dela, da gi ništi Libijcite.

BOLEN DOJČIN

Da dojde se soglasi rado ili ti trebaše dolgo da go privoliš, moliš?...

PLETIKOSA PAVLE

Ušte koga stapiv vo negovoto dvorje mramorno po liceto moe morno, grižovno, sfati što mu e da čini. Ne dopušti ni den da pomine za da trgneme. A stignavme Dojčine, bratu vrli, pobrzo i od kamen koga će se frli do dnoto.

BOLEN DOJČIN

Ete go kačestvoto po koe će žalam koga od svetov vidliv da se oddelam će moram: vernosta. Taa dobrodetel na probranite samo prinadležna. Na onie maži koi zarad grižata nežna, kon drugarot, bratot, svojot život za najdrebná žrtva go smetaat, a smrtta pak za nagrada na milosrdieto...

STRAŽAR

(Vtrčuva zaedno so prv, vtor i tret Zapovednik.) Begaat Libijcite vo panika, prepaleni, raštrkani pod Soluna!

ŽOLTA EVREINA

Vratete se nazad kon svojata vojska i gonete gi. Taa pogan vo ogan vivnete ja. Da pojdime i nie Pletikosa Pavle, da sme prvi... (Site trgnuvaat.)

BOLEN DOJČIN

Zastanete!... Stražaru dali pobratimot Duka Libijcite gi brka?

1-STRAŽAR

Da strategu.

BOLEN DOJČIN

Pojdi vednaš i kaži mu da zapre, da gi smiri vojnícite, oružjeto izmie... *(Prv Stražar izleguva.)* A i vie kon svoite odredi nazad, zadržete gi, ubivawe e dosta.

ŽOLTA EVREINA

Strategu zarem prilikata retka da ja ispuštíme. Pri zdrava pamet da dopuštíme Libijcíte da se spasat. Segá ni e možnost, kakva nikoj što ja nemal, a i dolžnost soodvetna pred idninata, toj plevel, na pekolot gorčinata, da go iskorneme. Da gi nema veće, zasekogaš niz vremeto, crnite krvoloci, senišnite volci što kasapat po jugov.

BOLEN DOJČIN

Žolta Evreina, moja kršna pobratima, ne te prepoznavam nebare grda maska liceto ti se iskrivi, a od očíte posiveni, sivi, samo za omraza, tebe neprimerna, uznavam. Ti voin si bratu, ne zlodej, ni odmaznik besen, ta ne smeeš so mečot ti lesen, od grb da koliš. Ruglo za prikaz vrz našata vojska će stežni ako begstvoto, na porazeniót spas, vo krvava orgija go pretvoríme... *(Na prv, vtor i tret Zapovednik.)* Odete, zapovedta ispolnete ja... *(Izleguvaat.)*

ŽOLTA EVREINA

Sî što sloviš Dojčine bez zamerka e seto. No, nie na svetot mu dolžíme odmazda. Povikani sme sî do eden i posleden da gi sosečíme Libijcíte...

BOLEN DOJČIN

Ne nie nemu, svetot nam, na Sklavinite ni borči. So ništo ne nî zasladi, pomiluva, sî što ni dade otrovno e, gorči: Otkako golemíte stepi, pod prinuda glad što se vika, gi napuštívme i kako slepi lunyajći stignavme dovde, od togaš natrapnici sme, suštstva dolni. Svetot sal ne kolni koga i najdobroto mu go smeríme, koga kon neboto celíme... *(Pađa na kolena.)*

PLETIKOSA PAVLE

(Pritrčuva kon nego. Go krevá.) Dojčine što ti stana brate?

BOLEN DOJČIN

Doađa Pletikosa Pavle, veće e tuka, na moeto ramo i nejzinata šepa niz zglobovi rie, po svesta mi kluka, so koskíte movlosani štraka...

PLETIKOSA PAVLE

Koj doađa Dojčine? Kaži ti tatko na moeto srce?

ŽOLTA EVREINA

Smrтта.

BOLEN DOJČIN

I so nea za mene na ona što go storiv, zaboravot večer... Da, jas izlečen će bidam, oti vo molkot isčekoriv na časot koga sestra si ja doprev, pohotata ja potprev vrz nejzinata čednost. Koga lud od namera luda Solun da go spasam, kon smrtta zavedliva da povjasam, so nežnost, nedopustiva bratu, sestra si obqubiv. Ete togaš si što imav sraziv, s što bev jas ubiv. Na liceto svoe, za čistoto merka, so gnoen taban mu zgaziv i go poraziv Dojčina Solunčanina do nepostoewe...

ŽOLTA EVREINA

Ne, bratu velik, tvojot podvig vrz sonceto e senka, niz noćta svetlina, linijata tenka što go obrabuva svetot...

BOLEN DOJČIN

Udirajte molwi, na neboto gnevot, otvori se more, site divi sili vo gradive vnatre, neka se zatre grevot što go storiv... Molči Žolta Evreina, ti lagi ne besedi, ta ništo za spomen po dobro ne će se zaštedi od ovaa spodoba po mig sal što će umre... Pletikosa Pavle, zapovedta posledna čuj ja: Na mojot grob da nema znamewe što će go posočuva, ništo neka ne se sočuva od golemata izmama: mojot život... (*Umira.*)

DEVETTA SCENA

Vo istiot prostor kako od prvata scena: vo crkvata <Sveta Nedela". Vleguva Lepa Angelina. Kosata i e raspletena, oblekata neuredna... Odi levo, desno. Zastanuva.

SVETA NEDELA

Zar pristan ovde ti će najdeš, pred naezdite zasolnište, stan posleden za tebe, progoneta. Ova sklonište za bolnite, zarem će te primi, prisvoi i pazi od svoite, od tie bliski što ti bea, od okoto ne dalni, od nivnata adska smea, zborovite kalni po tebe nafateni. Ne Angelino, ženo, majko, sestro, ne. Ovaa urna mramorna od bogovite mrtvi pepelta što ja čuva, ova sveto mesto od pozlata lažna, kriptava vlažna, grob ne će ti bide. Grobot tvoj vo tebe e vdlaben, ta kako čelust od yver gladen, krevko meso čeka da se vseliš. Da ja naseliš mešunkata-matka, utrobata glatka, kade brat

ti, mažot tvoj Bolen Dojčin, za strašna izgor majčina, porod začna i ja načna božjata sueta. Zatoa negovata osveta morničava će bide, oti toj, sevišniot ne vide deka od grevot nebesen tri sina će se rodat, tri čeda bez sporedba što ni vrhovnata mečta ne može da gi zamisli...

LEPA ANGELINA

O, senišna ženo, bela kopreno praznina što ograduva, toa što go sloviš mene me raduva. Jas gorda majka sum na trite sina, mojta dika, od brata mi utroena slika. Dojčin, sestrinata rana, toj ne umre, ili od mrtvite stana, koga sinovite mu gi rodiv i zamina vo niv na tri strani, tri dalnini nedoodni, da go uči svetot na dobroto, na ubosta, da go pazi od dolnoto, od grubosta...

SVETA NEDELA

Ti pokratka će bideš od senkata pladnevna, a posjajna od svetlinata dnevna, krupen biser koj tivko toni vo nebesnite ogledala, yvezden polen što se roni nad božjite smrti dela, nad ništožnite luđe. Oti od časot koga vnuci rodi, znaeš što tebe ti sledi: smrt...

LEPA ANGELINA

Od nea ne se plašam.

SVETA NEDELA

I beskrajno pametewe na grevot, od prezivot revot koga će te spomnat.

LEPA ANGELINA

Dal može da se prezre ogromnata žrtva što ja storiv? Ne, ti ne boj se, mene mrtva će me slavat. Če uznaat tie koi sega me gonat deka jas sum taa što go spasi rodot i gradot Solun...

SVETA NEDELA

O, suštество divno, negibnata čednost, ti naivno misliš: Za luđeto nema vrednost toa što gi spasi, rodot tvoj damna se gnasi od postapkata. Ta toa e sekogaš taka među drebnite, među onie ništi što se duhom, za spomen navredenite: so seta duša sakata, da ja mrazat rakata, koja od dnoto gi krena.

LEPA ANGELINA

Zarad izbavata nivna so brata mi stanav žena, a brate od svetov isčezna so triumfot na Solun, zar toa može da se mrazi?

SVETA NEDELA

Veće ti rekov: toj što dolu lazi nema da pojmi deka grevot ne e toa, ako celta e sveta...

1-VA STARICA

(Vleguva. Po nea vleguvaat III Starici, Sveta Nedela isčeznuva.)
Tuka si ti ženo prokleta. Dojde i ovde so svojata gnasa hramov da go blatiš. Ta isčezni ednaš, kon brata ti pojdi, smrtta pravedna

neka te stasa. Moraš vednaš, sama ti da sfatiš, deka među nas od grevot što sme skraja tebe ti nema mesto. A i nigde do kade na čoveka liceto česno može da se vidi.

LEPA ANGELINA

Solzi nemam za plačewe, kladencite očni presušeni, grlo nemam za tažawe, grlo reka ponornica, za da može golemata mornica so porojot solen da pomine, niz ofkawe da ja snema, so leleket pusti da isčezne. Jas sum nema i slepa sum veće, no vo dušata, vnatre, pred da me zatre besot vaš, vi prostuvam.

1-VA STARICA

O, drzost nečuena, da prošteva onoj za kogo proštenie nema. Pravo da si zama prokletiot, do dnoto na grevot vtonatit, vo sram beskraen padnatit, na drugogo da go deli ona koe, dodeka e vekov nema da mu sledi... Ta molkni ti ednaš...

LEPA ANGELINA

Toa veće činam, no sepak ne možam da ja minam granicata na spasot od gnevot vaš pred da vi kažam. Pred da go čuete glasot staen na mrtvata majka: Potekloto moe i mojot rod vam vi e znaen. Tuka nema što da se slovi, za slovoto, zborot čist, da ne go ulovi primkata na vašiot sluh, zločestiot duh što ve opsednuva, i da go preobradi od angelska slava vo poruga. Ete zatoa za sebe će govoram samo i za vas ženi, vie ovde i site drugi dodeka ve ima vo vremeto, dodeka semeto maško go rasploduvate, a bolkata porodilna kako božji dar ja primete i tolkuvate... Po prokletstvo bez smisla, nesfatljivo za umot čovečki, prašinka nasproti božestvenata namisla, so brata mi bolen železna postela podeliv. Toj potoa stana, go izbavi Solun, i na yidinite negovi umre ili se voznese vo visinite nedofatni. A, jas, o nepoimno čudo, po tri meseci trigodišni vnuci mu rodiv. Na godina dena, majkinite, gi dostignaa od madrosta dlabinite i pojmiya deka za veliko delo se izbrani. Po tri godini, na tri strani, trgnaa da go ostvarat. Jas ostanav da traam, seta vo bolka prestorena, sred pustina krevka bilka podgorena i da čekam tie da se vratat u majke vo pregratki, na skutovi, tri božji cutovi što ja vestat proletta...

3-STARICI

Oj, tago i porago, oj. Što e svetot, što se stori, kade stasa, vo što se prestori: osojnica, stud podzemen, naum temen, za grevot povojnica. Nevestata stana sestra, a sestrata od brata si žena, žena kopileška. Ne e majka što e majka, tuk mi majka vnuci izrodila, so Zerzevula nagodila, da i čeda bidat što ne bilo: Da si stava imaat vitine topoli, da si snaga imat do tatka do tri pati, kaj će zgaznat zemja da doboli, kaj će poftat strav pekolen da zafati. Da si lice imat od ubost iskriveno, ubost tuđa za luđeto, da si srce imat od gerojstvo nagrdeno, srce koga bie dalgi morski pokrenuva... Da mi pojdat tie nadolž svetot, da go nego preobratat, od zaborav vistinata da ja vratat deka nema begstvo od prokletstvo što se damna gusti vo nas site, luđe pusti na lagata predadani, od tagata, sal privid što sme, zabradeni... Oj, tago i

porago, oj. Trite sina, ovde sama, prokažana, majka ostavija. Nožot veće skiti vi kanija i čeka sečiloto sjajno da se smiri vo na majka pazuvite...

1-VA STARICA

Dejstuvujate, ne čekajte. Nema što veće da se kaže. Niz govorot, o starici kleti, ne dođa izgovorot za činot nam određen. (*Od pazuvi vadi nož.*)

EZAKIJ

(*Vleguva.*) Krvta ne e proleana, no na nea se mirisa kako sred zimo na kokiče necuteno, kako sred lete na jabolko nedozrelo. Ne e nožot sprava soodvetna što će ve spasi, nitu ima takva, so smrta na toj što go nosi ubavoto ne se gasi, milozvukot ne zamira, lepotata ne umira. Po rađawe tie vednaš, vo sferite se vpišani, niz beskrajot razmnoženi za da prodiraat i lovat blesok kade će se vselat. Zaludno Angelina, vie ženi, od zavist pred ona što ne ste trudni, će ja usmrtite. Dodeka ve ima, kaj i da se zavrtite, nejziniot lik će ve zaslepuva, glasot potsetuva na strašnata spoznaja deka ste grdi i nemušti.

1-VA STARICA

(*Odi nakaj nego so nožot v race.*) Vreme ti e proroku so videlinata, neznajna tebe da se prostiš. Da go nagostiš mrakot večen so mrakot vo sebe.

EZAKIJ

Železoto što v race ti pišti ne go gledam, no sjajot negov, mojot vid, vam nepoznat go zasenuva, go ništi. Ušte edna solza mi ostana kako rana vrz tagata nedogledna. Dal će možam jas so nea da go isplačam seto naše pleme, niz predolgoto vreme, među sebe što će se ubiva. Če se vratat na Angelina trite sina, po krvta majčina za da ja odmazdat. I će kolat bestrašnite, velikite, Sklavinite, se što sklavin se imenuva. Nema da se zaprat i koga, za toa će gi molat bogovite sami, nitu će papsaat javačite na ognot, od pogromot majstorite, geroite na smrta, vnučite Dojčinovi, našite sinovi se dodeka na istok će se crveni krvta od Angelina, ovde proleana. Toa taka će bide i podolgo odošto proroštvo može da pretskaže, od što prokletstvoto može da nakaže.

LEPA ANGELINA

Vratete se oj, majkini, na pravdata, pravinata ovde i trebate. Ovde vi e nužno da ja nea podelite, da delate među svoite. Dela mrski i greorni, što se dela neminovni koga smrt se deli za onega vistinata što besedi, po sovest čista zborovite, od smislata sečilata će zaredi... Jas ne zgrešiv što za brata bolna lek si najdov, slač nebesen, nitu zgrešiv koga ponesena, dragovolna, vas ve rodiv i odgledav da bidete kako vo pesnite stari junaci što ne bile. Samo zgrešiv što pomisliv deka može da se spasi Solun. Yidinite ostanaa, tvrdinite negibnati, požarite prestanaa, čuma strašna se povleče, gradot blesna oddaleku. Tuku vnatre, oj majkini, vo luđeto zavist, podlost, zloba gola, zacaruva. Koga

slobodata, nemoćnomu da ja snosi, se daruva, togaš taa od dar
rajski, vo usud adski preminuva i ja lomi svesta.

1-VA STARICA

Ubij te ja! (*Vadi od pazuva kamen i ja udara Angelina.*) Neka se
smrska toa lice mrsko. (*1 i 3-Starici počnuvaat da ja kamenuvaat.*)

LEPA ANGELINA

O, prosti mi Dojčin brate, moja rano, što porano ne ti dojdov, što
te sestra tebe ostavila tamu gore da samuvaš, od što ramen nemaš.
(*Pađa mrtva.*)

KRAJ